

ပလိပ်ဘဉ်ကွၢ်ပဇၢ်သဝီတဖၣ်
တလိပ်ဘဉ်တၢ်ဒုးတၢ်ယၤဒီးတၢ်စုဆူဉ်ခိၣ်တကးဘဉ်
ပုၤကမျၢၢ်အကလုာ်လၢကညီကီၢ်ဖဲဉ်ပူၤဖဲ ၂၀၁၇ တုၤ၂၀၁၈နံၣ်

ပလိပ်ဘတ်ကျပ်ပရူသဝီတဖန်
တလိပ်ဘတ်တါဒူးတါယၤဒီးတါစုဆူင်ခိုင်တကးဘၣ်

ပုဂံကမျှော်အကလုာ်လာကညီကီၢ်စဉ်ပူၤဖဲၤ၂၀၁၇ တုၤ၂၀၁၈နံၣ်

ပလိပ်ဘင်ကုပဇူသဝီတဖၣ်,တလိပ်ဘင်တၢ်ဒုးတၢ်ယၤဒီးတၢ်စုဆူၣ်ဒိၣ်တကးဘၣ်
ပှၤကမျၢၢ်အကလုာ်လၢကီၢ်ပယီၤပူၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးတၢ်လီၤတဖၣ် ၂၀၁၇တုၤ ၂၀၁၈န့ၣ်

တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဒိကနၢ်ကျိၤကျဲၤသန့ - Soth Plai Ngarm
တၢ်မၤလိာ်ထီၣ်ဖးထီၣ်တၢ်ဒိကနၢ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ
(တၢ်သိၣ်လိ,တၢ်ပာ်ထံနီၤဖးတၢ်ယီၤထံၣ်သ့ၣ်ညါ,ပှၤကွဲးတၢ်)
ပှၤရဲၣ်ကျဲၤတၢ်ဒီးအးဒီးထၢၣ် - Tengku Shahpur
ကရူၤ - Laurens Visser and Harshadeva Amarathunga

ကီၢ်ပယီၤတၢ်ကရၢကရိဘၣ်ထွဲတဖၣ်
ကရူးနၢ်ကီၢ်ပယီၤပှၤဂ့ၢ်ဝီကရဲၤ- Karuna Myanmar Social Services(ကၣ်ဒၣ်ကီၢ်ခဲၣ်)
တဆါကွီမိဒီးသးစၢ်ကရူ - Ta'ang Student and Youth Union
(ယီၤဒိၣ်ကီၢ်ခဲၣ်ကလံးစီး)
ပွဲၣ်ညးသးခဲး - Pyi Nyein Thu Kha(ယီၤဒိၣ်ကီၢ်ခဲၣ်ကလံးစီး)
ကညီတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်ပှၤဘျး - Karen Development Network(ကညီကီၢ်ခဲၣ်)
ကယါကီၢ်ခဲၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခၢၣ်တၢ်ယီၤထံၣ်ပှၤဘျး - Kayah State Peace Monitoring
Network(ကယါကီၢ်ခဲၣ်)
မိၣ်ပိာ်မုၢ်ကရၢပှၤဘျး - Mon Women Network(မိၣ်ကီၢ်ခဲၣ်)

တၢ်ဂီၤလၢလံာ်ကုမိၣ် - Shutterstock

တၢ်ဂီၤလၢလံာ်ကိပူၤတဖၣ် - Shutterstock

ပှၤစးကျဲးလံာ်အဲၣ်ဒီးထၢၣ် - Sue Williams

ပှၤစးကံာ်ဒီးပှၤလံာ် - Boonruang Song-ngam

ပှၤစးကျဲးထုးထီၣ်ရၤလီၤလံာ် - Centre for Peace and Conflict Studies

တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤ - Paung Sie Facility

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တိတဖၣ်

တၢ်ကတိၤအဖုၣ်ဒီးလံာ်ခဲၣ်ဖျၢၣ်အဖုၣ်တဖၣ်.....	4
ကညီကီၢ်စဲၣ်-တၢ်ကတိၤဆၢန့ၣ်ဒီးတၢ်စံၣ်စီၤဂံၢ်ထံး.....	5
တၢ်ကလုာ်လၢကညီကီၢ်စဲၣ်ပူၤ.....	13
တထံၣ်တၢ်ပာ်သးလၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အဖီခိၣ်.....	13
ပုၤတဝၢအတၢ်ကွၢ်ဆၢၣ်မၢ်ဒီးတၢ်တၢ်တၢ်ဒီးအီၤသ့ၣ်တဖၣ်.....	14
ပုၤတဝၢကမျၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်မုၢ်လၢကွၢ်စီၤ.....	16
တၢ်ဂ့ၢ်လၢအလီၤကံၢ်လိာ်သးစးထီၣ်လၢ၂၀၁၆-၂၀၁၈န့ၣ်.....	17
တၢ်ဂ့ၢ်လၢအလီၤဆီၤလိာ်သးစးထီၣ်လၢ၂၀၁၆-၂၀၁၈န့ၣ်.....	19
တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတဖၣ်.....	21
တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဆူကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်.....	21
တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဆူပယီၤသးမုၢ်ခိၣ်ဒီးကလုာ်န့ၣ်ပုၤဖီၣ်စုကဝဲၤကရူၢ်တဖၣ်.....	24
တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဆူကမျၢၢ်ကရၢတဖၣ်(ကီၢ်ပူၤဂံၢ်ခိၣ်ထံးကမျၢၢ်တၢ်ကရၢကရိၤ,ကမျၢၢ်သဘူၤကရၢတဖၣ်ဒီးထံၣ်ဂံၢ်ကၤကမျၢၢ်သဘူၤကရၢတဖၣ်).....	24
တၢ်သံကွၢ်နီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒွးတဖၣ်.....	25

တၢ်ကတိၤအဖုၣ်ဒီးလံာ်မဲၣ်ဖျါၣ်အဖုၣ်တဖၣ်

ပှၤခိးကီၢ်ဆၢသး(ဘၣ်ကွံၣ်အဲး)

ဒံၣ်မိၣ်ကရဲးတံးကညီတၢ်မၤဂၤမၤဘျးသးမုၢ်ဒိၣ်(ဒံၣ်ခုၣ်ဘၣ်အုၣ်)

ဒံၣ်မိၣ်ကရဲးတံးကညီဘၢသီခါသးမုၢ်ဒိၣ်(ဒံၣ်ခုၣ်ဘၣ်အုၣ်)

ကီၢ်ပှၤပှၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်(အၣ်ဒံၣ်ဖံၣ်)

ကညီဒီကလုာ်ကရၢ(ခုၣ်အဲၣ်အုၣ်)

ကညီဒီကလုာ်တၢ်ထူၣ်ဖျးသးမုၢ်ဒိၣ်(ခုၣ်အဲၣ်လဲၣ်အုၣ်)

ကညီဒီကလုာ်စၢဖိၣ်ကရၢ(ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်)

ကညီတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်သးမုၢ်ဒိၣ်(ခုၣ်ဖံၣ်အဲး)

ကီၢ်ဒီတဘျီတၢ်ပတုာ်တၢ်ခးအလံာ်ယံးယာ်(အဲၣ်ဖံၣ်အုၣ်)

ကီၢ်ပယီၤသးပဒိၣ်(နဝတ)

ကညီကီၢ်ဖဲၣ်-တၢ်ကတိၤဆၢန့ၣ်ဒီးတၢ်စံၣ်စိၤဂံၢ်ထံး

ကညီကီၢ်ဖဲၣ်အံၤအိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးလၢကီၢ်ပယီၤကလံၤထံးတကပၤန့ၣ်လီၤ.ကညီကီၢ်ဖဲၣ်အဟီၣ်ခိၣ်အမဲၣ်ဖံးမိၣ်အိၣ်ဝဲၣ်ၤ.၇၃၁၈ကွၢ်ယါမံၤလၢအဟံၤယုၣ်ဒီးတိၢ်နီၢ်ကစၢ်တုၢ်ဒီးလၢကလံၤထံးအကတၢ်ကစၢ်တဖၣ်ဒီးလၢမ့ၢ်န့ၣ်ကလံၤစိးန့ၣ်လီၤ.အကီၢ်ဆၢအိၣ်ဝဲလၢကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်အကီၢ်ရၢၣ်တဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်မဲဟီၣ်စီၣ်.တး(လၢဂံၢ်ဟ့)ဒီးကၤကွၢ်နးဘူၣ်ရံၣ်ကီၢ်ရၢၣ်တဖၣ်လၢမ့ၢ်ထီၣ်တကပၤ.မိၣ်ကီၢ်ဖဲၣ်ဒီးပကီၢ်မိလၢမ့ၢ်န့ၣ်ဒီးမၤတလုကီၢ်မိလၢကလံၤထံးဒီးယီၤဒီၣ်ကီၢ်ဖဲၣ်ဒီးကယါကီၢ်ဖဲၣ်လၢကလံၤစိးန့ၣ်လီၤ.

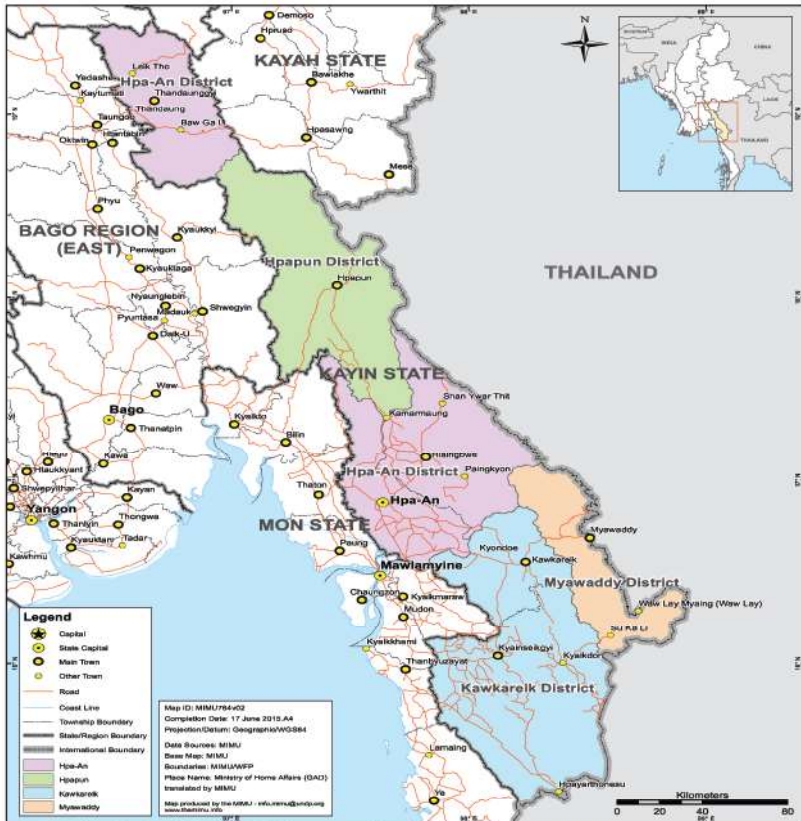

Myanmar Information Management Unit

District Map - Kayah State

Government of Canada
Gouvernement du Canada
International Development
Cooperation
International Development
Cooperation
Embassy of Switzerland in Myanmar

Disclaimer: The names shown and the boundaries used on this map do not imply official endorsement or acceptance by the United Nations.

တၢ်နီၤထံး(နီၤထံး)-တၢ်ပယီၤတၢ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ပာၤဆၢၢ်ကျဲၤ(၁)

ကညိကီၢ်စံးအံၤဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီၤလီၤအီၤဒီးကီၢ်ရၢၢ်လွံၣ်ဘၣ်အမၢ်ဖၣ်အၣ်.ရၢမတံ(မူးဝတံၣ်).ဖၣ်ပုၣ်ဒီးကီးတၢ်ဒုၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

မုၢ်ကီၢ်ဆၢၣ်အိၣ်ဝဲန့ၣ်ဘၣ်ဒီးဃူသဝိဗလၢကံအိၣ်ဝဲ(၄၀၉၂)ဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ(၂).
ကညိကီၢ်စံးအၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဝဲဖၣ်အၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီကီၢ်စၢ်ပုၤတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအိၣ်ဝဲအကလုာ်ကလုာ်ဒီးပုၤကလုာ်လၢအကျိၣ်လီၤဆီလိာ်အသးတဖၣ်အိၣ်မူသကိးဝဲဖဲအံၤအမၤကညီ.ပအိၣ်.တလၢဒီးပယီၤသုၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ပုၤနီၣ်ဂံၢ်လၢအိၣ်ဝဲ(၁.၅၇၄.၀၇၉)ဂၤန့ၣ်လီၤ(၃).ပုၤနီၣ်ဂံၢ်အိၣ်ကတၢၢ်မုၢ်ပုၤဘၢဘူးဒါဖိန့ၣ်ကပုၤခရံၣ်ဖိတဖၣ်စ့ၢ်ကိးမုၢ်ပုၤသုၣ်တဖၣ်လၢအဘၣ်တၢ်သုၣ်ညါအိၣ်ဒီးမးလၢကညီတၢ်စံၣ်စိၤတဲာ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.ပုၤမ့ၣ်စလုာ်ဖိဒီးပုၤမိၢ်လုၢ်လၢအိၣ်ယဲၤအိၣ်ဘူးသုၣ်တဖၣ်မုၢ်ပုၤနီၣ်ဂံၢ်လၢအစၢၤသုၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ(၄).ဟံၣ်န့ၣ်ဒီးဟံၣ်ခိၣ်လၢအအိၣ်လၢကညီကီၢ်စၢ်ပုၤ ၂၀ မျးကယၤယၣ်ယၣ်သုၣ်တဖၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ပၤဆုၤတိၣ်ရိၣ်မဲအိၣ်လၢပိာ်မုၢ်သုၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ(၅).

ကညီမုၢ်ကလုာ်န့ၣ်ဖးဒီးကတၢၢ်အကျါတန့ၣ်လၢအအိၣ်ဖဲကီၢ်ပယီၤအံၤအပူၤဒီးတၢ်ထီၣ်ဒူးတၢ်အိၣ်လၢကညီအနီၣ်ဂံၢ်အိၣ်(၇)မျးကယၤလၢကီၢ်ပယီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.မံၤကညီအဝဲအံၤဘၣ်တၢ်သုၣ်ညါအိၣ်လဲၤလံာ်ကွၢ်ကွၢ်ခိၣ်ပုၤလၢအကတိၤကညီကျိၣ်သုၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ပုၤအဲကလံးဖိကိးဝဲလၢခရံၣ်အဝဲအံၤမုၢ်တၢ်ဟဲလီၤစၢၤလၢပယီၤကိးဝဲလၢကယၣ်ဒီးတလၢကိးဝဲလၢကရံၣ်ယၣ်န့ၣ်လီၤ(၆).ဖဲလၢအဲကလံးဒူးန့ၣ်က့ၤကီၢ်ပယီၤလၢခံကတၢၢ်တဘျီဖဲ(၁၈၈၆)န့ၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံပုၤဂ့ၢ်ဝီလုၢ်လၢထူသန့လၢအဘၣ်တၢ်အိၣ်မူမၤယုၤတၢ်အိၣ်လၢပယီၤစိၤလိာ်စိၤပၤတၢ်အစိၤန့ၣ်လၢအကယၤကထိသုၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိတလဲကွၢ်အိၣ်ကယိကယိတဆိဘၣ်တဆိန့ၣ်လီၤ(၇).

စးထီၣ်လၢၤၤပုၤဖိၣ်န့ၣ်လံၤလံၤအိၣ်ကလုာ်ကညီဖိသုၣ်တဖၣ်ဂဲၤလိာ်တၢ်လၢကညီကီၢ်ကအိၣ်ထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲ(၁၈၈၁)န့ၣ်န့ၣ်ကညီကီၢ်ကလုာ်ကရၢ(ခုၣ်ဆိအုၣ်)စၢၤဖိၣ်ထီၣ်သကိးဝဲကညီကလုာ်န့ၣ်ဆဲးဖိသုၣ်တဖၣ်လၢကပၤယၣ်ကညီတၢ်မုၢ်တၢ်သုၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်အံၤမုၢ်တၢ်တခါလၢအဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၢဒီးဆိၣ်တန့ၣ်ထီၣ်ကညီဖိသုၣ်တဖၣ်လၢကဆိကမိၣ်ထီၣ်က့ၤနီၢ်ကစၢ်အတၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၤလီၤသးဒီးတၢ်သဘျူလၢကညီဖိအကျါန့ၣ်လီၤ(၈).

ကညီဖိသုၣ်တဖၣ်ဆိၣ်ထွဲသကိးဝဲအဲကလံးကိၤလၢဝါသုၣ်တဖၣ်ဖဲဟံၣ်ခိၣ်တၢ်ဒူးဖးဒီးခံဘျီတဘျီခိၣ်ဖျါန့ၣ်ပၢၢ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်အံၤကမုၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၣ်တခါလၢကဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ပျဲလၢကသုၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဝဲကညီကီၢ်တဘျီလၢအပုၤဒီးတၢ်စိကမိၢ်ပုၤတုၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ဒူးဖးဒီးခံဘျီတဘျီဝံၤအလီၢ်ခံပယီၤသုၣ်တဖၣ်ကတိၤထီၣ်အသးလၢကဒီးန့ၣ်တၢ်သဘျူအဆၢကတိၤ.တကတိၤယီၤကညီဖိသုၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးကရၢကရိဒူးအိၣ်ထီၣ်ဝဲခုၣ်ဆိယုၤ-ကညီကီၢ်ကလုာ်စၢၤဖိၣ်ကရၢဖဲ(၁၉၄၇)န့ၣ်ဒီးသိးကယုထီၣ်ဒီးသုၣ်ထီၣ်သကိးဝဲကညီကီၢ်လီၤဆိတဘျီလၢတၢ်ကိးအိၣ်လၢကီၢ်သုၣ်လၢအပုၤယုၤဝဲဒၣ်ဒီးကညီကီၢ်စၢ်.တိအူၤတနီၤသရံၣ်.အ့စ့ၣ်ဒီးဟံၣ်သုၣ်ဝဲတၢ်ကီၢ်ရုၢ်သုၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ(၉).

ကီၢ်ပယီၤန့ၣ်တၢ်သဘျူဝံၤအလီၢ်ခံခုၣ်ဆိယုၤ-ကညီကီၢ်ကလုာ်စၢၤဖိၣ်ကရၢယုၤကျဲၤလိာ်ဝဲဒၣ်လၢကမၤန့ၣ်တၢ်အၢၢ်လီၤတၢ်လိာ်လၢလီၢ်စၢၤသးပဒီးလၢအမုၢ်ပယီၤခိၣ်န့ၣ်သုၣ်တဖၣ်အဆိၣ်သိးကယုဟ့ၣ်တၢ်ပျဲလၢကညီသုၣ်တဖၣ်ကအိၣ်ဒီးတၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၤလီၤသးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်တၢ်အံၤတ

ကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်ဝဲဘၣ်.ပယီၤကလုာ်ဒိၣ်အကျိးဒိၣ်အသးသ့ၣ်တဖၣ်ခးလီၤပိုၤမၤဟးဂီၤကညီၣ်
သဝီတဖၣ်ဒီးတကတီၢ်ယီၤထးထီၣ်ကွၢ်သးခိၣ်ကျါစမံးဒီးလၢအမၤကညီၣ်မိးသးရိၣ်မိၣ်ကျါတ
ဂၤလၢကီၢ်ပယီၤသးမၤဒိၣ်အပူၤဝဲ
(၁၉၉၈)န့ၣ်အယိၣ်ခ့ၣ်ဆဲၣ်ယုၣ်-ကညီၣ်ကလုာ်စၢပိၣ်ကရၢဒီးအပူၤဖိၣ်စုကဝဲလၢအမၤခ့ၣ်ဆဲၣ်
န့ၣ်အိၣ်-ကညီၣ်ကလုာ်ဂၤသးကရၢ(လၢခံဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါအီၤလၢကညီၣ်ကလုာ်တၢ်ထူၣ်ဖျးသး
မၤဒိၣ်)ဘၣ်ကဲထီၣ်က့ၤဟီၣ်လၢတၢ်ကရၢကရိ(ကရၢတဖိးသဲ
စး)ဝဲ၁၉၉၉န့ၣ်ဒီးတၢ်ဒုးတၢ်ယၤစးထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ(၁၀).

စၢန့ၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံခ့ၣ်ဆဲၣ်ယုၣ်-ကညီၣ်ကလုာ်စၢပိၣ်ကရၢတီၢ်ခိၣ်ရိၣ်မဲးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ပၤတၢ်ပြးဒီး
သးမၤဒိၣ်လၢအမၤကညီၣ်က
လုာ်တၢ်ထူၣ်ဖျးသးမၤဒိၣ်တခါသ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသးပၤပြးတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲၣ်အမၤသးကုၢ်န့ၣ်လၢအ
အိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးဝဲ၁၉၉၉န့ၣ်.တီၢ်အူၤချၢၣ်လွၢ်ထူၣ်.ဘျးဒဝံၤ.ဖၣ်ပူၣ်(မၤ
တီၢ်).၄ပူၣ်ယၢၣ်(ယိၣ်သၢဖျၢၣ်)ဒီးဖၣ်အိၣ်တၢ်လီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ခ့ၣ်ဆဲၣ်ယုၣ်ဆီလီၤ
စ့ၢ်ကိးပၤပြးတၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢကီၢ်ရၢၣ်န့ၣ်အံၤအပူၤဒ်အမၤဆူၣ်ချ့မၤစၢၤဝဲ၁၉၉၉န့ၣ်ဒီးကုၢ်သ့ဆဲးလ
ၤဝဲ၁၉၉၉သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

မိဖျိလၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤတပယုၣ်ယီၤလၢအန့ၣ်(၆၀)ဘျၣ်အတီၢ်ပူၤအံၤအယိၣ်ခ့ၣ်ဆဲၣ်ယုၣ်ဘၣ်ပျံးကွၢ်
အဟီၣ်ကဝီၤသဘျ့တနီၤဒီးသးက့ၤအလီၢ်အကျဲဟီၣ်ကဝီၤသ့ၣ်တဖၣ်ဆူၣ်ကွီၣ်တဲၣ်-ပယီၤကီၢ်ဆၢ
န့ၣ်လီၤ(၁၁).

လၢတၢ်ဂၤလီၢ်အဆၢကတီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အပူၤခ့ၣ်ဆဲၣ်ယုၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲးဒီးတၢ်လီၤဖးလၢတၢ်က
ရၢကရိအပူၤန့ၣ်လီၤ.ဝဲ(၁၉၉၉)န့ၣ်.ကညီၣ်ဘူးဒးသးဖိသ့ၣ်တဖၣ်တူၢ်ဘၣ်ဝဲလၢဘၣ်တၢ်ကွၢ်တလီၤ
အီၤလၢကညီၣ်ခိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အယိၣ်အဝဲသ့ၣ်ကရၢကရိဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲကညီၣ်ခိၣ်မိၣ်ကရဲးတံးသီခါ
သးမၤဒိၣ်(လၢခံဆီတလဲက့ၤဝဲဆူၣ်ကညီၣ်ခိၣ်မိၣ်ကရဲးတံးတၢ်မၤဂ့ၤမၤဘျးသးမၤဒိၣ်)န့ၣ်လီၤ.
ဝဲအဝဲသ့ၣ်ကရၢကရိထီၣ်ခိၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်ဝံၤသတူၢ်ကလၢအဝဲသ့ၣ်ဆဲးလီၤတၢ်ဆၢၣ်လီၤအီၤလီၤ
(တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး)လၢယံၤယၢၣ်ဒီးကီၢ်ယဝီၤပဒိၣ်န့ၣ်လီၤ.ခိၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်အသးက့ၤသ့ၣ်တဖၣ်အါ
တက့ၢ်ဘၣ်တၢ်ပျီၣ်လဲက့ၤအီၤဆူၣ်သးခိးကီၢ်ဆၢ(ဘၣ်ကွၢ်ဆဲး)ဒီး
ဘၣ်တၢ်ဖိၣ်ပျံးဟ့ၣ်တၢ်ကလုာ်လၢကီၢ်ပယီၤသးမၤဒိၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ဒုးတၢ်ယၤအိၣ်ထီၣ်က့ၤဝဲမိဖျိ
ခိၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်အသးလၢတတူၢ်
လီၢ်ဝဲသးခိးကီၢ်ဆၢ(ဘၣ်ကွၢ်ဆဲး)သ့ၣ်တဖၣ်ဒီးပယီၤသးမၤဒိၣ်အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ(၁၂).တၢ်အံၤ
မၤတၢ်တခါလၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်

ခိၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်လၢအလီၤဖးတဖုလၢအမၤကရိထူၣ်တီသးကျိၤ(ဒ်အမၤခိၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်သးက့ၤ)ဝဲ
၂၀၁၀န့ၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဟဲက့ၤမၤသကိးက့ၤတၢ်ဒီးခ့ၣ်ဆဲၣ်ယုၣ်န့ၣ်လီၤ.အလီၢ်ခံစၢၤလါဝံၤဝဲ၂၀၁၀န့ၣ်
အပူၤခိၣ်ခ့ၣ်ဘၣ်အုၣ်သးဖိလီၤလံၤလၢအကယၤတဖၣ်လၢအသးတမံၤထွဲတၢ်ပျီၣ်လဲကွၢ်ဒုၣ်ခ့ၣ်
ဘၣ်အုၣ်ဆူၣ်သးခိးကီၢ်ဆၢတဖၣ်ဟဲက့ၤန့ၣ်လီၤကဒါက့ၤဝဲဆူၣ်ဆဲၣ်ယုၣ်အပူၤစ့ၢ်ကိးန့ၣ်
လီၤ(၁၃).

တၢ်လီၤဖးကဲထီၣ်ကဒီးလၢခ့ၣ်ဆဲၣ်ယုၣ်အပူၤဝဲ(၁၉၉၇)န့ၣ်ဒီးတၢ်ကရၢကရိဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲကညီၣ်
တၢ်မုၢ်တၢ်ခ့ၣ်သး(ခ့ၣ်ဖိၣ်ဆဲး)န့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်ဆဲးလီၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးဒီးပယီၤသးပဒိၣ်လၢအမ
ၢ်(နဝတ)န့ၣ်လီၤ.ပၤတဖုအံၤလၢခံဘၣ်တၢ်ပျီၣ်လဲက့ၤအီၤဆူၣ်သး

မီးကီဆာ(ဘုံကွဲဆဲး)လာအဘဉ်တဖိပ်ပျံလောပယီသုးဝဲ၂၀၁၀နံၣ်န့ၣ်လီၤလၢခံကတၢ်ဖဲ(၂၀၀၇)နံၣ်န့ၣ်ခွၢ်ဆဲၣ်ယုၣ်-ခွၢ်ဆဲၣ်အဲၣ်ဖဲခံၣ်(တၢ်မုၢ်တၢ်ခွၢ်ကီၣ်ကးကရၢ)တဖုအံၤထုးဖးအသးဒီးခွၢ်ဆဲၣ်ယုၣ်ဝံၤဆဲးလီၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးဒီးပယီပဒိၣ်န့ၣ်လီၤ(၁၄).

ကီၢ်ခိၣ်အူသုစ့ၣ်ပဒိၣ်တိခိၣ်ရိၣ်မဲၤလိာ်ဝဲလၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခွၢ်ဖဲ(၂၀၁၁)နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံၣ်ခွၢ်ဆဲၣ်ယုၣ်-ကညီဒီကလုာ်စၢဖိၣ်ကရၢဆဲးလီၤခံၣ်ခံၣ်ကပတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးတၢ်အၢၣ်လီၤဒီးကီၢ်ပဒိၣ်ဖဲ(၂၀၁၂)နံၣ်လၢယန့ၣ်အါရဲၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ကညီကီၢ်စၢၣ်အပူၤဟီၣ်ခိၣ်ညၣ်ထုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဂ့ၤဝဲလၢတၢ်သ့ၣ်ဘုဟဒိၤဟုဒိၤ,သဘုဟီၣ်လၢ,နံၣ်သိ,တူၢ်ရဲၣ်သ့ၣ်,ညါသူး,သးသုၣ်သဘျုၣ်,ကထိဒီးရီၤဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အမဲၣ်ညါ,တၢ်ဘုၣ်တၢ်ဖိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးဂ့ၤဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ,ခိဖျိလၢနံၣ်(၆၀)ဘျီတၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ဂုၢ်အယိကမျၢၢ်တဖၣ်တူၢ်ဘၣ်တၢ်တတးတနါအကျဲခိဖျိတၢ်နီၣ်ဖိၣ်ဒီးသုးဆူၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးလီၢ်ကျဲ,တၢ်မၤဟးဂီၤတၢ်ဟံၣ်ကီၤတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်အလီၢ်,တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးသ့ၣ်တဖၣ်အယိမ့ၢ်တၢ်လၢအမၤဘၣ်ဒီက့ၤကမျၢၢ်တဖၣ်အမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်အတၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒိၣ်ခိၣ်မုၢ်မုၢ်န့ၣ်လီၤ.

နံၣ်ယံၣ်လၢထၢပယီသုးတၢ်ထီၣ်ဒုးတဖၣ်,လီၤဆိဒၣ်တၢ်န့ၣ်ဝုတၢ်လွံၤတၢ်^၂အတၢ်ထီၣ်ဒုးဒီးအတၢ်ဂဲၤလီၢ်ဒုးလီၤဂီၢ်ကညီတၢ်ပၢၢ်အသုးတဖၣ်အယိကမျၢၢ်ဘုမးကယၤဘၣ်အိၣ်မူဝဲဒၣ်လၢတၢ်ဖိၣ်တၢ်ယၢ်အတၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်အနီၣ်ထီၣ်အဖိလၢဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲကလုာ်န့ၣ်ပုၤဖိၣ်စုကဝဲၤကရၢလီၤဆိဒၣ်တၢ်ခွၢ်ဆဲၣ်ယုၣ်ဒီးဒံၣ်ခွၢ်ဘၣ်အုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကျဲးစးဂဲၤလီၢ်ဟ့ၣ်လီၤဝဲၤဂီၢ်ခိၣ်ထံးပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ်ဆူအဝဲသ့ၣ်အဟီၣ်ကဝီၤပူၤအခါကီၢ်ပဒိၣ်ပၤပြးဝဲၤကျိၤအပူၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်စ့ၢ်ကိးဟဲန့ၣ်လီၤဟူးဝဲၤဆူကညီဟီၣ်ကဝီၤသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်အယိတၢ်ဘၣ်ဘုဆးကျဲးဒီးတၢ်သဘၣ်သဘၣ်အိၣ်ထီၣ်က့ၤလၢကလုာ်န့ၣ်ဖိၣ်စုကဝဲၤဒီးကီၢ်ပဒိၣ်အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ(၁၆).တၢ်သဘၣ်ဘၣ်အိၣ်ထီၣ်လၢကညီဖိၣ်စုကဝဲၤကရၢသ့ၣ်တဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤလီၤဆိဒၣ်တၢ်ခွၢ်ဆဲၣ်ယုၣ်ဒီးဒံၣ်ခွၢ်ဘၣ်အုၣ်အယိဒုးအိၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ထံၣ်တလီၤပလီၢ်တၢ်န့ၣ်တၢ်ဆၢလၢကညီကမျၢၢ်ကဒဲကဒဲအကျဲဖဲကညီကီၢ်စၢၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

ခိဖျိတၢ်သဘၣ်သဘၣ်ဒီးတၢ်ဒုးတၢ်ယၤအိၣ်ထီၣ်က့ၤအယိကမျၢၢ်ဘၣ်စံၣ်မှ်ဟးဖျိးဒိၣ်ခိၣ်မုၢ်မုၢ်ကဲထီၣ်ကဒါက့ၤဖဲကညီကီၢ်စၢၣ်ပူၤဒီးကီၢ်ပူၤပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်(၈၉၁၅၀)ဂၤကဲထီၣ်ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်,တကတီၢ်ယိကညီဘၣ်ကိဘၣ်ခဲ(၈၀၀၀၀)ဂၤဘၣ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢ

၁.
ဖဲၣ်ၣ်ၣ်န့ၣ်န့ၣ်ကီၢ်ပယီ(နဝတ)သုးပဒိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤဟးဂီၤကွၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကီၢ်ပယီ(နအဖ)သုးပဒိၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂.သုးခိၣ်ကျၢ်န့ၣ်ဝုးဆိၣ်ထီၣ်ဝဲ “တၢ်လွၢ်တၢ်ဖိလၢစံၣ်” နိသိးကမၤသဘံးကွၢ်ဝဲကလုာ်န့ၣ်ပုၤဖိ
ၣ်စုကဝဲၤကရၢၤတဖၣ်ဒီးတၢ်လွၢ်တၢ်ဆိပညိမ့ၢ်ဝဲ-တၢ်ဒိၣ်တၢ်ကွၢ်တၢ်ဆိၣ်.ပုၣ်ဆါ(တၢ်ဆဲးကျိး)
ဒီးတၢ်ထၢဆါထီၣ်သုးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကွၢ်တၢ်ကီၢ်ပုၤဝဲလါအိးကထိဘၣ် ၂၀၁၅န့ၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ(၁၇).ပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲလၢအဆိၣ်လၢ
ဒဲကဝီၤပုၤသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးသန့ၤ

ထီၣ်အသးလၢကမျၢၤသဘူကရၢၤတဖၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဖျၢၣ်ပုၤဂ့ၢ်ဖိတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤတၢ်ကရၢၤကရိ
တဖၣ်လၢအဟ့ၣ်လီၤတၢ်ဆိၣ်ဒီးဂံၢ်ခိၣ်ထံးပုၤဂ့ၢ်ဖိအတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအလံာ်ယံၤယာ်ဘၣ်တၢ်ဆဲးလီၤအိၤဝဲ(၂၀၁၂)န့ၣ်လၢကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ဒီးခ့ၣ်ဆဲၣ်ယူ
ၣ်အဘၣ်စၢၤအံၤယဲၤစိၣ်န့ၣ်ဝဲတၢ်ဂၢၢ်တၢ်ကျၢၤလၢကညိကီၢ်စဲၣ်ပုၤဒီးတကတီၢ်ယီၤဒုးလိာ်ထီၣ်ဖးထီၣ်
စ့ၢ်ကီးမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဆူကမျၢၤအဆိၣ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်န့ၣ်သက့ဒ်
န့ၣ်ဒီးကမျၢၤတဖၣ်ဆိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ယီၤဘၣ်ဘီၣ်ဒိၣ်မးလၢတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်တိကျဲၤဖးဒိၣ်
သ့ၣ်တဖၣ်ကမၤစိၣ်န့ၣ်တတးတနီၤလၢအဝဲသ့ၣ်အဖိခိၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.နိတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်သ့ၣ်တ
ဖၣ်ဆိၣ်ထီၣ်လၢကမျၢၤသ့ၣ်တ

ဖၣ်အဂီၢ်အသိး.တၢ်ဂ့ၢ်ဆူၣ်န့ၣ်ကမျၢၤအဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်.တၢ်နိဖျိးကွၢ်ကမျၢၤနိဖျိတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ထံတ
မၢ်မ့တမ့ၢ်စၢၤပုၤထးပုၤတၢ်တိကျဲၤဖးဒိၣ်ဒီးခိၣ်ယၢၤန့ဆၢၣ်ဟးဂီၢ်လီၤသၣ်
ထုးကွၢ်အါမးအဂ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ကွဲးဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးအိၤန့ၣ်လီၤ(၁၈).

ဝဲ(၂၀၁၅)န့ၣ်လါအိးကထိဘၣ်အပူၤခ့ၣ်ဆဲၣ်ယူၣ်-ကညိဒီးကလုာ်စၢၤဖျိၣ်ကရၢၤလၢအမ့ၢ်ကလုာ်န့
ၣ်ပုၤဖိၣ်စုကဝဲၤကရၢၤဖးဒိၣ်တဖၣ်ဆဲးလီၤထံကီၢ်ဒီးတဘျီတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအလံာ်ယံၤယာ်(ဆဲၣ်စံာ်
အ့ၣ်)ဒီးကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒီးဝဲအပူၤကွၢ်တယံာ်ဒဲးဘၣ်အံၤပယီၤသုးတုထီၣ်သိၣ်လုၢ်ကျဲၤလၢ
ကဒုးစဲဘူးဝဲဒၣ်ပယီၤသုးကလၢခံၤဖျၢၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်အံၤကဲထီၣ်တၢ်ဖုၣ်ဆၢလၢခံၤခံၤကပၤအဘၣ်စၢၤ
ၤဒီးတၢ်ဆုၢ်အါထီၣ်သုးလၢခ့ၣ်ဆဲၣ်ယူၣ်ဟီၣ်ကဝီၤပုၤအံၤမ့ၢ်တၢ်တခါလၢအလၢခါပတၢ်ဒီးမးဟး
ဂီၢ်ဝဲတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအလံာ်ယံၤ

ယာ်အတၢ်အါလီၤလၢအဘၣ်တၢ်မၤအိၤဝဲ(၂၀၁၅)န့ၣ်န့ၣ်လီၤ.ခိဖျိလၢတၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ဂုၢ်ဆိၣ်ထီၣ်
လၢကီၢ်ပုၤအယံၤ.ပုၤကမျၢၤအါန့ၢ်တကလီၢ်ဂၤကဲထီၣ်ကီၢ်ပုၤပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့တဖၣ်ဒီးလၢကညိကီၢ်
ၢ်စဲၣ်ပုၤအနီၣ်ဂံၢ်အါကတၢ်န့ၣ်လီၤ.ကီၢ်ပုၤပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့တဖၣ်အံၤအါတက့ၢ်ဟးန့ၢ်တၢ်ဆိၣ်ကဒု
တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢပုၤလၢကျိၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟံၣ်ဖျါလံာ်ဒီးသန့တဖၣ်

[၁] ကိၢ်ပယိၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤကညိၤကိၢ်စၢ်ဟံၣ်ဖျါခိၣ်ဂီၤမၤန့ၢ်သ့ဝဲ
http://www.themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/State_Map_District_Kayin_MIMU764v02_17Jun2015_A4.pdf

[၂] UNDP.တၢ်မၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူဒီးပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်စၢ်လိာ်သးလၢကိၢ်ပယိၤပူၤတၢ်တိၢ်ကျဲၤ

Improved Livelihoods and Social Cohesion in Myanmar Project: Technical and Management Service Providers for Construction of Small Livelihood and Social Infrastructure in Kayin State. Final Report, Myanmar: UNDP, 2014

[၃] UNDP.လိၢ်ကဝီၤပဒိၣ်ဟံၣ်ဖျါခိၣ်ဂီၤတၢ်အိၣ်သးလၢကိၢ်စၢ်အလိၢ်ကဝီၤပဒိၣ်တၢ်ပၤတၢ်ပြးLocal Governance Mapping The State of Local Governance: Trends in Kayin. Myanmar: UNDP, 2014. Available from:
<http://www.mm.undp.org/content/myanmar/en/home/library/poverty/TheStateofLocalGovernanceChin/the-state-of-local-governance--trends-in-kayin.html>

[၄] ကိၢ်ပယိၤပှၤထံဖိကိၢ်ဖိနီၣ်ဂံၢ်ဒီးဟံၣ်ဖျါခိၣ်ဂီၤစရိၤ၂၀၁၄န့ၣ်Myanmar Population and Housing Census. The 2014 Myanmar Population and Housing Census. Census Report, Myanmar Population and Housing Census, Nay Pyi Taw: Department of Population Ministry of Immigration and Population, 2015.

[၅] UNDP.လိၢ်ကဝီၤပဒိၣ်ဟံၣ်ဖျါခိၣ်ဂီၤတၢ်အိၣ်သးလၢကိၢ်စၢ်အလိၢ်ကဝီၤပဒိၣ်တၢ်ပၤတၢ်ပြးLocal Governance Mapping THE STATE OF LOCAL GOVERNANCE: TRENDS IN KAYIN. Myanmar: UNDP, 2014.
<http://www.mm.undp.org/content/myanmar/en/home/library/poverty/TheStateofLocalGovernanceChin/the-state-of-local-governance--trends-in-kayin.html>

[၆] Gravers, Mikael.

ကလုာ်တၢ်ဂ့ၢ်ဝီသန့ဒီးတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးကိၢ်ပယိၤ-ကညိၤအတၢ်ဂၤလိာ်လၢကညိၤကိၢ်သဘျၢ“Ethno-Nationalism and Violence in Burma/Myanmarthe long Karen struggle for autonomy.” In Burma/Myanmar-Where Now?, by Mikael Gravers and Flemming Ytzen, 174-175. Copenhagen: Nordic Institute of Asian Studies, 2014.

[၇] Gravers, Mikael.

ကလုာ်တၢ်ဂ့ၢ်ဝီသန့ဒီးတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးကိၢ်ပယိၤ-ကညိၤအတၢ်ဂၤလိာ်လၢကညိၤကိၢ်သဘျၢ“Ethno-Nationalism and Violence in Burma/Myanmarthe long Karen struggle for autonomy.” In Burma/Myanmar-Where Now?, by Mikael Gravers and Flemming Ytzen, 176-177. Copenhagen: Nordic Institute of Asian Studies, 2014

[၈] UNDP. တၢ်မၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူဒီးပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်စဲဘူးလိာ်သးလာ်ကီၢ်ပယီၤပူၤတၢ်တီၢ်ကျဲၤ

Improved Livelihoods and Social Cohesion in Myanmar Project: Technical and Management Service Providers for Construction of Small Livelihood and Social Infrastructure in Kayin State. Final Report, Myanmar: UNDP, 2014

[၉] Davis, Quinn. တၢ်သုၣ်ထီၣ်ကညီတၢ်ယုတၢ်မိးတၢ်မၤရဲၣ်ကျဲၤ

Karen Unity Building Initiatives: Towards Sustainable Peace in Myanmar, Centre for Peace and Conflict Studies, 2016. <http://www.centrepeaceconflictstudies.org/wp-content/uploads/KarenUnity-3rd-draft-layout-Jan.6-1.pdf>

[၁၀] Davis, Quinn. တၢ်သုၣ်ထီၣ်ကညီတၢ်ယုတၢ်မိးတၢ်မၤရဲၣ်ကျဲၤ

Karen Unity Building Initiatives: Towards Sustainable Peace in Myanmar, Centre for Peace and Conflict Studies, 2016. <http://www.centrepeaceconflictstudies.org/wp-content/uploads/KarenUnity-3rd-draft-layout-Jan.6-1.pdf>

တၢ်ကလုာ်လၢကညီကီၢ်စဉ်ပူၤ

“ဝဲၣ်ဒၣ်ဂၢၢ်သန့စံးတၢ်န့ၣ်တမ့ၢ်တၢ်ထုးဖးသးဘၣ်.မ့ၢ်တၢ်အိၣ်မူသကိးဒီးသိးသိးလၢတၢ်ဟံးကဲလိာ်သးအပူၤန့ၣ်လီၤ.”

ပှၤထူစံၣ်ဖိဖိၣ်ခွါလၢအသးဟဲပှၤထီၣ်တကၤလၢဖၣ်အၣ်ကီၢ်ဆၣ်အပူၤတဲာ်

တထံၣ်တၢ်ဟံးသးလၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခၣ်အဖီခိၣ်

လၢတၢ်ဂ့ၢ်ကျဲးစးသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခၣ်အံၤအခါဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်သဝီဖိသ့တဖၣ်အတၢ်ဘၣ်ယီၤအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢစုကဝဲၤအတၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ဂ့ၢ်ကဲထီၣ်ကဒါကျဲးအဂ့ၢ်

“အဝဲသ့ၣ်တဲာ်ကိးတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခၣ်အဂ့ၢ်ဘၣ်ဆၣ်.မ့ၢ်ပဒီးန့ၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခၣ်လဲၣ်ခါ.မ့ၢ်တၢ်မၤအသးဒီးပခိၣ်ပန့ၢ်လၢထးတဖၣ်ဒီးလဲၣ်

န့ၣ်ပန့ၢ်တဟံၣ်ဘၣ်.ယထဲလီၤတၢ်သ့လၢအဝဲသ့ၣ်ကစးကဒါကျဲးအသိတဘျီလီၤ.”

ပှၤထူစံၣ်ဖိလၢကွၢ်အုဆုးကွၢ်ကီၢ်ဆၣ်ပူၤတကၤ

ခီဖျိလၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်စံးတၢ်ကတိၤအပူၤန့ၣ်.သဝီဖိသ့တဖၣ်န့ၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်သဘၣ်သဘၣ်ကကဲထီၣ်ကဒါကျဲးမ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အသးဒုဒိဝဲဒၣ်လၢပယီၤသးမ့ၢ်ဒိၣ်အတၢ်ဒိၣ်စိအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢပယီၤပဒိၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဟံးဖျါဝဲဒၣ်လၢအပူၤကွၢ်သးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤမၤဘၣ်ဒိဝဲဒၣ်သဝီဖိတဖၣ်ခီဖျိအဝဲသ့ၣ်အဟံၣ်အယီၤလီၤမ့ၢ်လီၤမၤ.တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးကျဲးသ့ၣ်တဖၣ်လီၤမၤ.အတၢ်တူၢ်ဘၣ်အိၣ်တုၤလၢမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ.ဆၢကတိၢ်ခဲအံၤတၢ်ကျဲးစးသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခၣ်အိၣ်လဲၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်.အိၣ်စံၣ်အုၣ်.ထံ

ကီၢ်ဒီးတဘျီတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအတၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤအစၢဟဲအိၣ်ထီၣ်လဲၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ဒုးန့ၣ်ဝဲဒၣ်လၢ.ကညီကီၢ်စဉ်ပူၤပှၤဖီၣ်စုကဝဲၤသ့ၣ်တဖၣ်အဘၣ်စၢၤတၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ဂ့ၢ်အိၣ်ဒီးဝဲအဖၢမ့ၢ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ဂ့ၢ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဒီးဝဲတခီတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခၣ်န့ၣ်တသ့ဝဲဒၣ်ဘၣ်.

သဝီဖိသ့တဖၣ်ဟံးသ့ၣ်ဟံးသးဝဲဘၣ်ယးအပူၤကွၢ်တန့ၣ်တၢ်မပုၣ်လိၣ်ခီဖရဲးတၢ်အိၣ်ဖိၣ်ဖိးဒိၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.ဝဲန့ၣ်ပဒိၣ်ဒီးကလုာ်န့ၣ်ပှၤဖီၣ်တၢ်စုကဝဲၤတၢ်ကရၢကရီသ့ၣ်တဖၣ်လဲၣ်ထီၣ်ဝဲ.အဝဲသ့ၣ်တနံၤဆဲးလီၤမံၤပနီၣ်လၢထံကီၢ်ဒီးတဘျီတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအ

လံာ်ယံၤယာ်အပူၤဒၣ်ကယာ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်သးတမံၤဒီးဟံးဒုၣ်ဟံးကမၣ်ဝဲဒၣ်လၢခိၣ်န့ၢ်လၢထးသ့ၣ်တဖၣ်တဒုးသ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၤအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်ကစီၣ်.တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်အါလၢကံာ်ဆိးဘၣ်.

သဝီဖိသ့တဖၣ်မ့ၢ်လၢစုၢ်ကိးဝဲဒၣ်လၢဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခၣ်အံၤတကလုာ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်သးအိၣ်ဟံးဖျါထီၣ်ဝဲအတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်စုၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤတၢ်ထံၣ်လိာ်တၢ်ဖိၣ်တဲာ်ကိးတၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်တအိၣ်ဒီးအံၤဘၣ်တခီတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခၣ်အံၤတမ့ၢ်ကကၢ်ကကျါဝဲဒီးတၢ်ဒုးတၢ်ယၤကကဲထီၣ်ကဒါကျဲးအကျဲးအိၣ်ထီၣ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

သဝီဖိသုဉ်တဖဉ်သးလီဝဲတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်လၢအဆိၣ်ဒီးတၢ်ဂၢ်တၢ်ကျၢ

သဝီဖိသုဉ်တဖဉ်သးလီဝဲတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်လၢအဂၢၢ်အကျၢအယုၣ်ကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲသုဉ်တဖဉ်ပၣ်
ဖျါဝဲဒၣ်တၢ်သုဉ်တဖဉ်သးတဖဉ်ဖျါပဒိၣ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျၢတီၣ်ခိၣ်ရဲၣ်မဲဝဲတၢ်သုဉ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်
ကျိၤကျဲၤလဲၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်ဒီးန့ၣ်ဝဲဒၣ်လၢသဝီဖိအတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိက
မိၣ်တၢ်ဟံသုဉ်ဟံသးအတၢ်လဲၤခီဖျိသုဉ်တဖဉ်လၢတၢ်သုဉ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အကျဲၤအံၤသုဉ်တ
ဖဉ်အပူၤတဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ်သုဉ်ညါဟံပနီၣ်အါလၢကံၢ်ဆိးဘၣ်.ဒ်အဝဲသုဉ်အတၢ်ဟံဖျါထီၣ်ဝဲအ
ဖီခိၣ်ဒီးန့ၣ်ဝဲစ့ၢ်ကိးလၢဖဲလၢတၢ်ဒုးလိာ်ထီၣ်ဖးထီၣ်တၢ်သုဉ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အတၢ်ဖဲတၢ်မၤဒ်အံၤ
ၤအခါဒၣ်လဲၣ်သုးသုဉ်တဖဉ်ပၤယၢ်ကျၢဝဲဒၣ်အတၢ်စိတၢ်ကမီၤအတၢ်ဒိၣ်စိဒီးဆိၣ်ဖျိးဝဲဒၣ်က
လုာ်ဇုၢ်အူတၢ်လိာ်ခဲန့ၣ်လီၤ.သဝီဖိတဖဉ်န့ၣ်ဝဲဒၣ်လၢဖဲၣ်ဒုးရၢၢ်ကီၢ်စၢဖျိၣ်သန့အံၤကသုဉ်ထီၣ်န့ၣ်ဝဲ
တၢ်ယူတၢ်ဖိးလၢကီၢ်စၢဖျိၣ်အပ
တီၢ်ဒီးတၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၤလီၤသးအံၤကဆိၣ်ဝဲဒၣ်လၢကီၢ်စၢဖျိၣ်အပတီၢ်လၢအဟ့ၣ်ဝဲတၢ်အုၣ်ကိၤလၢဟံ
ၣ်ကဝီၤပုၤတဝၢ်ပူၤအတၢ်ဂၢ်တၢ်ကျၢခီဖျိတၢ်တၢ်ပိၣ်ဝဲသကိးတၢ်ဒီးအဝဲသုဉ်လၢတၢ်ဂၢ်ဒ်အံၤန့ၣ်
လီၤ.

ပုၤတဝၢ်အတၢ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဒီးတၢ်တၢ်တၢ်ဒီးအီၤသုဉ်တဖဉ်

သဝီဖိသုဉ်တဖဉ်သးလီဝဲပုၤတဝၢ်တခါလၢအပူၤဖျိးဒီးတၢ်မူၤတၢ်ဘျးပုၤဂ့ၢ်ဖိအတၢ်ဘၣ်ထွဲသုဉ်တ ဖဉ်

ဖဲလၢတၢ်ကတီၤသကိးအပူၤအဝဲသုဉ်အတၢ်ဘၣ်ယီၣ်ဘၣ်ဘျီဆိၣ်ဖျါခိၣ်မးလၢတၢ်မူၤတၢ်ဘျးအဂ့ၢ်
အံၤန့ၣ်လီၤ.အဝဲသုဉ်ဒုးန့ၣ်ဝဲဒၣ်လၢကသံၣ်မူၤဘျးသုဉ်တဖဉ်အံၤတၢ်မၤန့ၣ်အီၤညီၣ်ကဒၣ်ဖဲသဝီပူၤ
ၤဂ့ၢ်ပူၤသုဉ်တဖဉ်န့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်တဲဖျါဒ်အံၤအပူၤဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်အဝဲသုဉ်ကတဲဖျါထီၣ်ခါဝဲဒၣ်ကသံၣ်
မူၤဘျးသုဉ်တဖဉ်အဂ့ၢ်န့ၣ်အတၢ်ဘၣ်ယီၣ်ဆိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲသုဉ်အတၢ်သးဒုးအီၤဆိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ
တၢ်ကူၣ်လဲၣ်မၤကၤကသံၣ်မူၤဘျးအံၤဒီးပုၤလၢအဘၣ်မူၤဘၣ်ခါလၢသဲစးတၢ်ဒိၣ်စိဒီးခိၣ်န့ၣ်သုဉ်တ
ဖဉ်အတၢ်ဘၣ်ထွဲဘျးဖဲလိာ်သးကဆိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.လီၤဆီဒၣ်တၢ်အဝဲသုဉ်ဟံသုဉ်ဟံသးဝဲဒၣ်
လၢဖဲလၢတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးဆိၣ်ထီၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံတၢ်သုကသံၣ်မူၤဘျးဒီးတၢ်ကူၣ်လဲၣ်မၤကၤကသံၣ်မူ
ၤဘျးအံၤဒိၣ်ထီၣ်အါထီၣ်ဝဲဒၣ်တခါန့ၣ်လီၤ.

“ကသံၣ်မူၤဘျးသုဉ်တဖဉ်အံၤပယုထံၣ်န့ၣ်အီၤသုညီၣ်ကဒၣ်,ဆိၣ်တၢ်လီၢ်သကူၤဆၢၣ်ဒး,သုဉ်စၢ်သး
ဘီၣ်အါဒ်အါဂၤသုဝဲ“ယၢ်ဘး”
န့ၣ်လီၤ.”

ပုၤထူစံၣ်ဖိလၢကွၢ်အုဆုးကွၢ်ကီၢ်ဆၢၣ်အပူၤတဂၤစံးဝဲ

ဖဲလၢတၢ်တဲသကိးတၢ်အပူၤသဝီဖီသ့ၣ်တဖၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီလၢကသံၣ်မူၤဘျီသ့ၣ်တဖၣ်အံၤမၤဟးဂီၤပပုၤသးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်.ခီဖျါလၢသ့ၣ်တဖၣ်မူၤတၢ်ဘျီအံၤအံၤအံၤ.လၢအဲၣ်သ့ၣ်အတၢ်အိၣ်မူၤအတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စီသ့ၣ်တဖၣ်လီၤမူၤလီၤမၤကွၢ်န့ၣ်လီၤ.ခီဖျါတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူၤကျိၤကျဲၤတၢ်သ့ၣ်ဘၣ်ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ၣ်ဘျီဒီးတၢ်ယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ်ဘၣ်လၢကမၤန့ၣ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ.သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ယၢ်က့ၤအသးဆူတၢ်ယုစုလၢတၢ်မၤကသံၣ်မူၤဘျီအံၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်အဒိတခါ.အဲၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢပုၤသးစၢ်တနီၤသးအိၣ်ကဲထီၣ်ဝဲဒၣ်က့ၤသရၣ်ဘၣ်ဆၣ်တအိၣ်ဒီးကံၢ်စီလၢကသိၣ်လိတၢ်အဂီၢ်ဘၣ်.ဒီးတၢ်ဒွဲးတၢ်ယၢ်လၢကကဲထီၣ်ဘၣ်ပုၤသိၣ်လိတၢ်လၢအကံၢ်အစီအိၣ်တဂၤစ့ၢ်ကိးကိးခိၣ်ဒီး.လၢတၢ်အံၤအံၤပထီၣ်ဘၣ်တၢ်အစၢလၢခီဖျါကသံၣ်မူၤဘျီအံၤထီၣ်ဒီးအံၤအံၤပပုၤတဝါအတၢ်တဖၣ်တပၤ.တၢ်တဂၢ်တကျါလၢသ့ၣ်တဖၣ်ကဲထီၣ်ဝဲဒၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ.

**ပုၤတဝါဖီသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ဂီၤဝဲဒၣ်လၢတၢ်ထၢတၢ်ခိတၢ်သ့ၣ်လၢတၢ်တဘၣ်ကျိၤဘၣ်ကျဲၤတၢ်ယုဆူၣ်သးဖီသ့ၣ်တဖၣ်ခီဖျါပုၤ
ဖီၣ်တၢ်စုကဝဲၤဖီလၢအအိၣ်လၢတၢ်မဲၣ်ညါသ့ၣ်တဖၣ်**

“သဲးတၢ်ဒိၣ်စိတအိၣ်ဘၣ်.ပဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ခိတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဆူပုၤဖီၣ်စုကဝဲၤကရူၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ.”
ပုၤထူစံၣ်ဖီလၢဆးကွဲၣ်ကီၢ်ဆၣ်အပူၤတဲဝဲ

ပုၤတဝါဖီဒီးပုၤသဝီဖီအါဒ်အါဂၤဘၣ်ကွၢ်ဆၣ်မဲၣ်ဝဲဒၣ်ဒီးတၢ်ထၢတၢ်ခိတၢ်သ့ၣ်လၢအတဘၣ်ဘျီဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်အံၤကဲထီၣ်ဝဲတၢ်ဝံယၢလၢအတၢ်အိၣ်မူၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.အဲၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်ဖျါဝဲဒၣ်တၢ်ထၢတၢ်ခိတၢ်သ့ၣ်လၢအတဘၣ်ဘျီဘၣ်ဒါလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီအကလုာ်ကလုာ်ဒီးဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲဒၣ်ဆူပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဘျုးဖုအစုပူၤဖဲအဲၣ်သ့ၣ်ကီၢ်ဆၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်အဒိတခါ“ပွဲၣ်သုးစး”ဒီးပုၤဖီၣ်တၢ်စုကဝဲၤသ့ၣ်တဖၣ်ဟဲဝဲဒၣ်ဆူအဲၣ်သ့ၣ်သဝီပုၤဒီးဟဲထၢဝဲဒၣ်တၢ်ခိတၢ်သ့ၣ်လၢအတဘၣ်ဘျီဘၣ်ဒါဒီးကျိၤကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲအသး.မ့ၢ်တမၤဝဲဒ်အံၤတခါပုၤဖီၣ်စုကဝဲၤကရူၢ်ဖီတနီၤယုအိၣ်ဝဲတၢ်အိၣ်.ဆၣ်ဖီကီၢ်ဖီတၢ်ဘျီတၢ်ဖီၣ်အမ့ၢ်ထိး.ဆီသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.အိၣ်ဒီးအဂၤတခါတၢ်လၢအဲၣ်သ့ၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၣ်မဲၣ်ဝဲဒ်အမ့ၢ်တၢ်ထၢပုၤသးဖီတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျိၤလၢအဘၣ်တၢ်မၤအီၤလၢပုၤဖီၣ်တၢ်စုကဝဲၤကရူၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်မၤအသးတခါပုၤသဝီဖီတဖၣ်တဲဝဲလၢပဲတၢ်ထၢသးဖီအသီဖီၣ်ခါတဖၣ်လၢကဘၣ်ကဲသးဘၣ်ဆၣ်ဖီၣ်ခါသ့ၣ်တဖၣ်အံၤကဘၣ်မၤတၢ်လၢဟံၣ်ယီတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူၤအဂီၢ်ဒ်အံၤအံၤ.ဖဲလၢအဟ့ၣ်ပုၤသးဖီအသီတနီၤဘၣ်အဆၢကတီၢ်ဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲဒၣ်အိၣ်လိးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

**သဝီဖိသုဂ်တဖဉ်ကိတ်ဂီၤဝဲဒၣ်လၢတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်တိၣ်ကျဲၤသသီသုဂ်တဖဉ်အံၤကဟဲမၤ
ဘၣ်ဒီးအဝဲသုဂ်ခိၣ်ယၤန့ဆၢၣ်ဒ်လဲၣ်အဂ့ၢ်.**

“ပဒိၣ်ဒီးခိပနံၣ်သုဂ်တဖဉ်တၢ်လၢအဝဲသုဂ်မၤဝဲတမံၤလၢတဖဉ်ဒီးတဒိကန့ၣ်ယုၣ်ပၤဘၣ်”
ပၤကူၣ်လဲၣ်မၤကၤတၢ်တကၤလၢတဖဉ်အဂီၢ်ဆၢၣ်အပူၤစံးဝဲ

သဝီဖိတဖဉ်အတၢ်ကိတ်ဂီၤအိၣ်ဒိၣ်မးလၢတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်တိၣ်ကျဲၤအသီလၢအဘၣ်တၢ်
မၤအိၣ်လၢခိပနံၣ်ဖးဒိၣ်သုဂ်တ
ဖဉ်အံၤမၤဘၣ်ဒီးဟးဂီၤခိၣ်ယၤန့ဆၢၣ်လၢအအိၣ်ဝးတရံးအဂူၤသဝီသုဂ်တဖဉ်န့ၣ်လီၤ.အဒိတခါ,
တၢ်တိၣ်ကျဲၤအသီလၢတၢ်စးထီၣ်မၤတၢ်အိၣ်လၢအအိၣ်ဘူးဒီးသဝီဖိတဖဉ်ထီၣ်လၢၤထူၣ်ဖဲလုပူၤ
တခါန့ၣ်လီၤ.ပဒိၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ပျဲဆူတၢ်န့ၣ်လၢၤထူၣ်ဖဲလုပူၤန့ၣ်လီၤ.ခိပနံၣ်တခါဒီးသီးကထူးထီၣ်န့ၣ်
လၢၤထူၣ်သုဂ်တဖဉ်အဂီၢ်ဘၣ်သုဝဲတၢ်မၤပိၣ်ဖးသးဒီးသီးကထူးထီၣ်န့ၣ်လၢၤထူၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ခိ
ဖျိလၢတၢ်သုတၢ်မၤပိၣ်ဖးလၢၤထူၣ်အံၤအယိၤ.လၢၤအက့ၢ်အသီသုဂ်တဖဉ်မၤဘၣ်ဒီးဟးဂီၤဟံၣ်ဃီဒီး
တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါအလီၢ်“ယိၣ်”သုဂ်တဖဉ်ဖဲသဝီပူၤန့ၣ်လီၤ.သဝီဖိသုဂ်တဖဉ်လဲၣ်ဟံၣ်ဖျိထီၣ်အတၢ်
ဘၣ်သးဒီးတၢ်ထီၣ်တၢ်မၤဒ်အံၤတကလုၣ်ဆူပၤတၢ်ပၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါအအိၣ်လၢကပတုၣ်ကွံာ်တ
ၢ်မၤဒ်အံၤသန့က့ၢ်တံးဆၢတဟဲဝဲလၢအဝဲသုဂ်အအိၣ်နီၣ်တမံၤဘၣ်.တၢ်ပိၣ်ထွဲအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ
တၢ်သိၣ်သၤထြးသၤထြီၤ,ကံၣ်န့ၣ်ကံၣ်န့ၣ်.ဒီးထံဘၣ်အဘၣ်သီလၢအဟဲထီၣ်လၢတၢ်ခူၣ်ထီၣ်လၢၤထူၣ်
ၣ်အစးဖိကဟ့ၣ်အယိၤတဖဉ်ဘၣ်
တၢ်ဂံၢ်န့ၣ်လီၤကွံာ်အိၣ်ဆူထံကျိပူၤန့ၣ်လီၤ.

ပၤကမုၢ်သုဂ်တဖဉ်အတၢ်ကိတ်ဂီၤအိၣ်ဒိၣ်မးလၢတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအံၤ
တကလုၣ်လၢအတအိၣ်ဒီးတၢ်ကွၢ်ဟ့ၣ်ကယၢ်ကျိၤကျဲၤတၢ်ဘျုးသဲစးသုဂ်တဖဉ်အံၤမၤဘၣ်ဒီးဟးဂီၤ
ၤအဝဲသုဂ်အတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢအဘၣ်ဒီးသ
န့ၣ်အသးလၢခိၣ်ယၤန့ဆၢၣ်သုဂ်တဖဉ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပၤတတၢ်ကမုၢ်သုဂ်တဖဉ်အတၢ်မုၢ်လၢကွၢ်ဖိ

**ကမုၢ်သုဂ်တဖဉ်မုၢ်လၢဝဲဒၣ်လၢတၢ်ကမၤအါထီၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သု,တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤကမုၢ်
အတၢ်ဘၣ်ဘျုးဆူအဝဲသုဂ်အပၤတတၢ်အပူၤ**

ဖဲတၢ်လဲၣ်သကိးတၢ်အပူၤကမုၢ်သုဂ်တဖဉ်ဟံၣ်ဖျိဝဲဒၣ်လၢအဝဲသုဂ်အတၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မ့ၣ်အိၣ်ဝဲဒီး
းလီၤမ့ၣ်ဆူတလၢတပူၤလၢအဝဲသုဂ်အဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲသုဂ်မၤန့ၣ်ဆူအတၢ်ကဟ့ၣ်ကယၢ်
တၢ်မၤစၢၤဘၣ်ဆၢၣ်ကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သုလၢကံၢ်ဖိပူၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်သုဂ်တဖဉ်ကီၣ်ဒိၣ်
မးလၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲသုဂ်န့ၣ်ဝဲလၢတၢ်မုၢ်မၤဂုၤထီၣ်ပၤဂုၤဝီတၢ်တိၣ်စၢၤမၤစၢၤတၢ်ကဟ့ၣ်ကယၢ်
အကျဲသုဂ်တဖဉ်တခါကကဲထီၣ်တၢ်မၤစၢၤမၤဂုၤထီၣ်ပၤဂုၤအဝဲသုဂ်တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအတၢ်ဖံး
တၢ်မၤန့ၣ်လီၤ.

“ကညီနူသဝီတဖၣ်အပူၤအါဒၣ်တက့ၢ်တၢ်မၤလိၣ်ကွီတဆိၣ်လၢပဲၤ,ကွီသရၣ်လၢအကံၢ်စီဆိၣ်တလၢတပဲၤဘၣ်အယိၣ်တတၢ်ဘၣ်
သီးလၢတၢ်တကၣ်န့ၣ်ယုၣ်မၤယုၣ်ပှၢဘၣ်”
ခိၣ်န့ၢ်လၢအဟူးၣ်လၢတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အဂီၢ်ဖဲရၤမတံၢ်ကီၢ်ဆၣ်တဂၤစံးဝဲ

တၢ်လၢပှၢကမျၢၢ်သးလီၤဝဲအဂၤတခါမုၢ်တၢ်ဒီးန့ၢ်လီၤမ့ၢ်အူၣ်ဂံၢ်ဘါလၢအတလီၤတူၢ်ဘၣ်တခါန့ၢ်လီၤ
၁.ကမျၢၢ်အါဂၤန့ၢ်ဝဲလၢလီၤမ့ၢ်အူၣ်ဂံၢ်ဘါလၢအတလီၤတူၢ်ဘၣ်ဒီးအံၤမုၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲတခါကမၤစၢၤ
အဝဲသ့ၣ်လၢကမၤဂ့ၤထီၣ်ပသီထီၣ်ဟီၣ်ကဝီၤတၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်ဒီးတၢ်ကူၢ်လံာ်မၤကၤသ့ၣ်တဖၣ်
န့ၢ်လီၤ.ကမျၢၢ်တနီၤဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲလီၤမ့ၢ်အူၣ်ခိၣ်လၢလီၤသဟီၣ်သန့ၣ်က့ၤ.တမ့ၢ်တၢ်လၢတၢ်ပဲၤလၢ
ကဒုးတရံးတၢ်ဖံးတၢ်မၤစံးဖိကဟ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်.ကမျၢၢ်တဖၣ်မုၢ်ဒီးန့ၢ်လီၤမ့ၢ်အူၣ်ဂံၢ်ဘါလၢပဲၤလၢ
ခိၣ်.ကကထီၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢတၢ်ဂ့ၤထီၣ်ပသီထီၣ်ကျိၣ်စုတၢ်ဟဲန့ၢ်ကျိၣ်ကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီးန့ၢ်တၢ်ခွဲး
တၢ်ယၢ်လၢတၢ်ဒီးန့ၢ်အါထီၣ်တၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ.

အဝဲသ့ၣ်န့ၢ်စ့ၢ်ကိးဝဲဒၣ်လၢသရၣ်လၢအသိၣ်လိကလုၢ်န့ၢ်ကျိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကမၤလဲၤထီၣ်လဲၤ
ထီၣ်တၢ်သိၣ်လိအကံၢ်အစီလၢတီၤကွီပူၤန့ၢ်လီၤ.လၢတၢ်ဂ့ၢ်အါမံၤအါကလုၢ်အပူၤခီဖျိကျိၣ်တၢ်ကီ
တၢ်ဝဲအယိၣ်တၢ်ကူၢ်ဘၣ်ကူၢ်သ့အပတီၢ်လၢကွီပူၤဆံးလီၤစၢၤလီၤဝဲ
ဒၣ်န့ၢ်လီၤ.အဒိ-သရၣ်အါဒီးအါဂၤလၢလၢတၢ်လီၤအါပူၤလၢအတသ့ကညီကျိၣ်တဖၣ်သိၣ်လိက
ညီကွီဖိလၢအတပယီၤကျိၣ်တ
ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ.လၢတၢ်န့ၢ်အယိၣ်.တၢ်ဆဲးကျိးဒီးတၢ်န့ၢ်ပၢၢ်ကမၣ်လၢသရၣ်ဒီးကွီဖိအဘၢၣ်
စၢၤအိၣ်ထီၣ်ဝဲသပုၢ်ကတၢ်န့ၢ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်လၢအလီၤကံၢ်လိာ်သးစးထီၣ်လၢ၂၀၁၆-၂၀၁၈န့ၣ်

တၢ်အိၣ်သးလၢပှၢဂ့ၢ်ဝီအတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤဒီးအတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်တဆိၣ်လၢအိၣ်ပဲၤဝဲလၢပ
ကညီကီၢ်စဲၣ်အပူၤစးထီၣ်လၢန့ၢ်လၢအပူၤကွၢ်တဖၣ်လံၤလံၤန့ၢ်လီၤ.ကသံၣ်ကသီအတၢ်အတၢ်ဝီ
တၢ်လီၤဒီးတၢ်သိၣ်လိလၢကသံၣ်သရၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဒီးသရၣ်
မုၢ်ကွၢ်ပှၢအါသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်စ့ၢ်ကိးလီၤတၢ်ဒီးဝဲအါမးန့ၢ်လီၤ.ဒ်န့ၢ်အသီးန့ၢ်လၢအပူၤကွၢ်သ့ၣ်
တဖၣ်အပူၤစ့ၢ်ကိးတၢ်ဂ့ၢ်ဒ်အံၤ
သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်လီၤတၢ်တၢ်ဒီးဝဲအမဲၣ်ညါန့ၢ်ဒိၣ်ထီၣ်န့ၢ်ဒီးအလီၤခီဖျိတၢ်ဒုးတၢ်ယၢ်အိၣ်ထီၣ်က့ၤဝဲ
အယိၣ်ပှၢလၢအမၤစၢၤအူၣ်ရၢၣ်ဝီသ့ၣ်တဖၣ်ပဒုၣ်ဟးဆဲးကွၢ်ဟီၣ်ကဝီၤတနီၤလၢကညီကီၢ်စဲၣ်အ
ပူၤအံၤန့ၢ်လီၤ.တၢ်ကူၢ်ဘၣ်ကူၢ်သ့အပတီၢ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးတထီၣ်ဘးဝဲစ့ၢ်ကိးဘၣ်န့ၢ်လီၤ.အမဲၣ်
ညါတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သိၣ်လိအူၣ်သရၣ်သိၣ်လိတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်တဆိၣ်လၢပဲၤအယိၣ်သရၣ်လၢအသိၣ်
လိတၢ်သ့ၣ်လၢကညီကီၢ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးလိၣ်ဘၣ်အါထီၣ်ဒီးဝဲန့ၢ်လီၤ.ကမျၢၢ်တနီၤနီၤထဲၤဖျါဝဲဒၣ်လၢ
တၢ်မၤလိၣ်လၢအဘၣ်တၢ်သိၣ်လိအီၤလၢပယီၤကျိၣ်န့ၢ်အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်ကွီဖိသ့ၣ်တဖၣ်တန့ၢ်ပ
ၣ်ဝဲဒၣ်ခီဖျိတန့ၢ်ပၢၢ်ပယီၤကျိၣ်အယိၣ်န့ၢ်လီၤ.အယိၣ်သတးဒီးကျိၣ်အတၢ်ကီၢ်တၢ်ဝဲအံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်အ

ကျါတခါလၢအထူးလီၤသးတြးကွံာ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အကံၢ်အစီလၢပှၤဖီသ့ကွံာ်ဖီသ့တဖၣ်
အဂ့ၢ်န့ၣ်ပှၤမလၢအဟူးဂဲၤဟံၣ်ယုၣ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤသ့တဖၣ်န့ၣ်ဟူၣ်ဘၣ်ဝဲဒ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

ဒ်သးတၢ်ကမၤန့ၣ်လီၤသဟီၣ်လၢလၢပှၤပှၤအဂ့ၢ်အံၤစ့ၢ်ကိးမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တခါလၢအကဲထီၣ်လၢန့ၣ်လၢ
အပူၤကွံာ်ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ.ကမၤတဖၣ်တဲၤလၢလီၤမ့ၢ်အူၤအသဟီၣ်တအိၣ်လၢအိၣ်
လီၣ်အယီၤအိၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ကိလၢတၢ်ကမၤဒိၣ်ထီၣ်မ့ၢ်ကျါဝဲၤကွံာ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်သ့တဖၣ်န့ၣ်လီၤ
၁.အဒိ-ကမၤတနီၤပၣ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢစးဖိကဟၣ်တၢ်ထူးထီၣ်ပနံၣ်တၢ်ပိးတၢ်လီၤသ့တဖၣ်အဂီၢ်ခိဖျါ
လၢလီၤမ့ၢ်အူၣ်ဂံၢ်ဘါတလၢတပှၤအယီၤပနံၣ်ပိးလီၤတဖၣ်အကံၢ်အစီတလၢပှၤဘၣ်ဒီးဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး
က့ၤအဝဲသ့တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမ့တၢ်ဖဲးတၢ်မၤအကျဲသ့တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒ်လၢန့ၣ်လၢအပူၤကွံာ်အ
သးခဲအံၤစ့ၢ်ကိးမ့ၢ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ကိတခါလၢအဝဲသ့အဂီၢ်ဖဲလၢပှၤ
စ့ၢ်ဂၤအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢအဒီးန့ၣ်ဘၣ်လီၤမ့ၢ်အူၣ်ဂံၢ်ဘါလၢပှၤဘၣ်ဆၣ်ပှၤအါဒ်အါဂၤတခါတ
ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ခိဖျါလၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၢ်ဆဲးကျဲထီၣ်ဒီးဝဲလၢကညိကီၢ်စဲၣ်ပူၤအယီၤတၢ်ထံၣ်တၢ်န့ၣ်ပၢၢ်လၢတၢ်သ့ၣ်ထီ
ၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်ကန့ၢ်ကဂၢ်ကျါဝဲအဂီၢ်မ့ၢ်ကမၤတဖၣ်အတၢ်မိၣ်န့ၣ်သးလီၤအဒိၣ်ကတၢ်တခါန့ၣ်
လီၤ.ပယီၤသးမ့ၢ်ဒိၣ်အတၢ်ဒိၣ်စိၣ်ဒိၣ်ကမိလၢပဒိၣ်အဖိခိၣ်အံၤကဲထီၣ်တၢ်သးဒုဒ်လၢအဝဲသ့အ
ဂီၢ်တကးဘၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်က့ၤတၢ်ပျါတၢ်ဖုးလၢပှၤတနီၤအသးပှၤခိဖျါတၢ်ဘၣ်တၢ်ပယီၤသးတဖၣ်
တၢ်မၤအါဒ်မၤဆါလၢအပူၤကွံာ်အယီၤန့ၣ်လီၤ.န့ၣ်လၢအပူၤကွံာ်န့ၣ်သဝီဖိတဖၣ်တဲၤဖျါထီၣ်ဝဲလၢ
အအိၣ်ဒီးတၢ်မ့ၢ်လၢဖးဒိၣ်လၢတၢ်ကသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်ဂၢ်ဂၢ်ကျါၤကျါၤအဂီၢ်ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်မ
ဆါတနီၤအံၤအဝဲသ့တဲၤဖျါဝဲလၢဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်အံၤတၢ်န့ၣ်လီၤသးတဖၣ်
စ့ၢ်လီၤကွံာ်ဝဲလဲန့ၣ်လီၤ.ဖဲတၢ်တဲၤသကိးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်အဆၢကတီၢ်.စုကဝဲတၢ်ဘၣ်ဂံ
ၣ်ဂုၢ်တဖၣ်ဆဲးကဲထီၣ်ဒီးအသးအဖၢမ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်အံၤအဖိခိၣ်ကမၤအ
တၢ်ထံၣ်လၢအလီၤဆီလီၤသးန့ၣ်လၢအပူၤကွံာ်တဖၣ်ဒီးတနံၣ်အံၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ကမၤန့ၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်
ခုၣ်ဂၢ်ဂၢ်ကျါၤကျါၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.န့ၣ်လၢအပူၤကွံာ်အဝဲသ့တဲၤ
ဖျါထီၣ်ဝဲလၢဘၣ်ယးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်အဂ့ၢ်အံၤပှၤဝဲဒီးတၢ်မ့ၢ်လၢဖးဒိၣ်လၢတၢ်မၤကတၢ
ၢ်ကွံာ်စုကဝဲတၢ်ဘၣ်ဂံၣ်ဂုၢ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်တနံၣ်ညါအံၤတခါအဝဲသ့သးလီၤဒိၣ်ဝဲလၢတၢ်
သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်အပူၤတၢ်ကကူၣ်လီၤတဲၤသကိးတၢ်ဒီးက
မၤတဖၣ်လၢတၢ်ဖျါဖျါဖျါအပူၤန့ၣ်လီၤ.ကမၤတဖၣ်တဲၤဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢပှၤဖိၣ်စုကဝဲတၢ်က
ရၢတဖၣ်ဒီးသးမ့ၢ်ဒိၣ်အတၢ်ထံၣ်လီၤတဲၤသကိးတၢ်အဂ့ၢ်မနုၤဒီးဘၣ်မနုၤတဟ့ၣ်ခိဖျါနီၤလီၤဆူ
ကမၤဘၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.ကမၤတဖၣ်လီၣ်ဘၣ်ပှၤကတဲၤသကိးတၢ်
ဒီးအိၣ်ခိဖျါအဝဲသ့ထံၣ်လီၤအသးလၢအမ့ၢ်ပှၤသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးအယီၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်သ့ကသံၣ်မူၤဘျီးဒီးကသံၣ်မူၤဘျီးတၢ်ရၢလီၤအသးသက့ၤအဂ့ၢ်အံၤကဲထီၣ်ကဒါက့ၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီ
ဖးဒိၣ်တခါလၢကညိကီၢ်စဲၣ်အ
ပူၤန့ၣ်လီၤ.ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်ဖဲပကွံာ်ကဒါက့ၤတၢ်ဂ့ၢ်အံၤတကလုၢ်ကဲထီၣ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်တခါလၢတၢ်န့ၣ်ပၢၢ်
တရံၤလဲက့ၤလၢအဝဲသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ပှၤတဂၤဘၣ်တဂၤလၢအတဲၤသကိးတၢ်ဒီးအဝဲသ့တဖၣ်ထံ
ၣ်ဒီးန့ၣ်ဝဲလၢခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်ပၣ်ယုၣ်ပၣ်ဂီၢ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်ထူးထီၣ်ရၢ

လီၤကသံၣ်မူၤဘျီးသုၣ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.ကမျၢၣ်တဖၣ်တဲၤဖျါထီၣ်ဝဲလၢအဝဲသုၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပျံၤ
တၢ်ဖးခိဖျါအတဲၤဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဒ်
အံၤတကလုာ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ဂ့ၢ်အံၤဘၣ်ထွဲဝဲဒၣ်ဒီးဖဲအပူၤကွၢ်တန့ၣ်ပှၤသုးဖိတဖၣ်မၤတၢ်တၢ်ဒီးမၤ
ဆါပယွဲဝဲသဝီဖိသုၣ်ဖဲသုးဖိတ
ဖၣ်သုဝဲတၢ်မူၤတၢ်ဘျီးအခါန့ၣ်လီၤ.အမဲၣ်ညါအဝဲသုၣ်တဲၤဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢဖဲလၢတၢ်သုၣ်ထီၣ်
တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်ဒ်အံၤအခါတကတီၢ်ယိဟဲစိၣ်န့ၢ်ယုၣ်တၢ်သုၣ်ကသံၣ်မူၤဘျီးအံၤအါထီၣ်ဝဲလၢပှၤသးစၢ်
သုၣ်တဖၣ်အကျါန့ၣ်လီၤ.

လၢခံကတၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ထၢတၢ်ခိတၢ်သွဲလၢအတဘၣ်ကျါဘၣ်ကျဲတဖၣ်စ့ၢ်ကိးမ့ၢ်ဒံးဝဲတၢ်ဂ့ၢ်တ
ၢ်ကျါတခါလၢအတဆိတလဲအသးဒံးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲ ၂၀၁၆န့ၣ်အပူၤ.တၢ်တဲသကိးဘၣ်ထွဲသုးမ့ၢ်ဒ်
ၣ်ဒီးပှၤဖိတၢ်စုကဝဲၤကရၢတဖၣ်ထၢတၢ်ခိတၢ်သွဲဖဲအဝဲသုၣ်အသုးကလၢပှၤ(□
တဲၤတဖၣ်)ဖဲလၢကမျၢၣ်သုၣ်တဖၣ်လဲၤန့ၣ်လီၤလၢအဟီၣ်ကဝီၤပူၤအခါန့ၣ်လီၤ.အဝဲသုၣ်ဟံးန့ၢ်ဝဲ
ကမျၢၣ်သုၣ်တဖၣ်
အတၢ်ဟဲန့ၣ်အယိဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးက့ၤကမျၢၣ်သုၣ်တဖၣ်အတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူၤ.ကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲန့ၣ်တ
ဖၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ.အမဲၣ်ညါတၢ်မၤကျါအကျဲတဆိၣ်ဖျါဖျါဖျါဘၣ်ဒီးကမျၢၣ်သုၣ်တဖၣ်တသုၣ်ည
ၤဝဲဒၣ်လၢကျိၣ်စ့သုၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်သုၣ်အိၣ်ဒ်လဲၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.တ
န့ၣ်အံၤတၢ်လီၤဆိတဆိၣ်စ့ၢ်ကိးဘၣ်.ထဲဒၣ်တမံၤ.ကမျၢၣ်သုၣ်တဖၣ်ဟံၣ်ဖျါဝဲလၢတၢ်ယုၣ်ဆူၣ်သုးဖိ
တဖၣ်အါထီၣ်ဒီးတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဆၣ်ဖိကိၢ်ဖိဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အိတဖၣ်ဖဲလၢအဝဲသုၣ်ဟ့ၣ်ဝဲတၢ်ခိတၢ်
သွဲတန့ၢ်အဆၢကတီၢ်အခါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်လၢအလီၤဆိလိာ်သးစးထီၣ်လၢ ၂၀၁၆- ၂၀၁၈န့ၣ်

တၢ်လီၤဆိတခါလၢအမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ယိာ်အိၣ်ထီၣ်ဒ်ဒီးမးလၢခိၣ်ယၢၤန့ၣ်ဆၢၣ်ဒီးတၢ်မၤဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံး
သုၣ်တဖၣ်အါထီၣ်ဝဲဒၣ်ခိဖျါတၢ်
ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤသုၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲ ၂၀၁၆န့ၣ်အပူၤတၢ်ဂ့ၢ်အံၤတၢ်တယၢၤထီ
ၣ်အိၣ်ခိဖျါတၢ်ဘၣ်ယိာ်အိၣ်ဝဲလၢတၢ်သုၣ်ထီၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်ဒ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်,တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးကကၢၢ်က
ကျါအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်,သဲစးအတၢ်ဒိၣ်စိအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်ဒီးမ့ၢ်ကျဲၤဝဲၤကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်သုၣ်တဖၣ်အ
ဖိခိၣ်အယိန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ထုးထီၣ်လၢၢ်ထုၣ်လၢကညိကိၢ်ဖဲၣ်အပူၤလၢတၢ်ကဒုးကဲထီၣ်ဆိကတဲ(ဘံးလးမ့ၢ်)တၢ်ဂ့ၢ်အံၤစ့
ၢ်ကိးကမျၢၣ်တဖၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢကဲထီၣ်တၢ်ဟးဂီၤလၢခိၣ်ယၢၤန့ၣ်ဆၢၣ်အဖိခိၣ်လၢအတဆိၣ်ဒီး
တၢ်ဟံးန့ၢ်တၢ်ဘၣ်သးလၢအဝဲသုၣ်အဆိၣ်ဘၣ်အယိန့ၣ်လီၤ.
ကျိၣ်ကျဲၤလၢခိပန့ၣ်တဖၣ်သုဝဲဒ်သိးကထုးထီၣ်န့ၢ်ဟီၣ်လၢတၢ်ဆိၣ်ယၢၤသုၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်
ယိာ်လီၤပျံၤအလိာ်အိၣ်ဒ်မးန့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်မၤအသးတနီၤနီၤအပူၤ.တၢ်သုဝဲတၢ်မၤပိၤဖးသးဒီလ
ၤတၢ်ကမၤသုၣ်ဖးလၢၢ်ထုၣ်အယိမၤဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးဝဲဒၣ်ဟံၣ်ယိသုၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါအလိ
ၢ်(ယိာ်)သုၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ဟးဂီၤသုၣ်တဖၣ်အံၤဒိၣ်ထီၣ်လၢထီၣ်တုၤဝဲဒၣ်ဆူၣ်တၢ်ဘါအလိ
ဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးက့ၤထံးဒီးကလံၤသီၣ်ဂီၤသုၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ကမျၢၣ်တဖၣ်ယုထီၣ်ဝဲလၢပဒိၣ်ကဟံ

လီၤန့ၣ်တၢ်ကျၢၤပံးပံးယုၣ်ဒီးတၢ်ပံးထွဲဖိၣ်ထွဲဆိၣ်ဒီးအမိၢ်လံၤမိၢ်ပုၤဆူခိပနံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ဂ့ၤထီၣ်ပသိထီၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအသိအံၤဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါအိၤခိဖျါတၢ်လဲၤဟးဘၣ်ဆူတၢ်လီၤတဘျုးတၢ်ဖဲတၢ်ထုးထီၣ်လၢၤထုၣ်တၢ်လီၤတဖၣ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်ခိပနံၣ်တၢ်ပျဲလၢပုၤဖိၣ်စုကဝဲၤၤကရူၤသ့ၣ်တဖၣ်အဟီၣ်ကဝိၤပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆိတလဲအဂ့ၢ်အဂၤလၢအမၤအသးမ့ၢ်ဝဲဖဲလၢတနံၣ်အံၤအပူၤတၢ်တုထီၣ်ကျဲၤမ့ၢ်ကျဲၤဘိလၢအဂ့ၤဒီးအပတီၢ်ထီသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ကမျၢၢ်ထံၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်တုထီၣ်ကျဲၤဒီးအံၤကဒုးဂ့ၤထီၣ်ပသိထီၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်မူအိၣ်ဝဲၤအပတီၢ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ကမျၢၢ်တနီၤတခါထံၣ်ဝဲဒၣ်လၢခိဖျါကျဲၤမ့ၢ်ကျဲၤဘိဒီးအံၤသ့ၣ်တဖၣ်အယိကဲထီၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢကလုာ်န့ၣ်ပုၤဖိၣ်တၢ်စုကဝဲၤအဂီၢ်ဖဲလၢသးမ့ၢ်ဒိၣ်တဖၣ်လဲၤဖျါကျဲၤဖျါဝဲညါကဒုးန့ၣ်လီၤ.ကမျၢၢ်တဖၣ်ထံၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢတၢ်အံၤတမ့ၢ်ကကဲထီၣ်တၢ်မၤအဂ့ၤလၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်အဂီၢ်ဘၣ်အမဲၣ်ညါတၢ်ကိတၢ်ခဲကအိၣ်ထီၣ်တခါန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ကမျၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟံၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်သးဝဲလၢခိဖျါတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဒီးတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကျဲၤကျဲၤလၢတၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်သးတမံကျဲၤမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဂ့ၤထီၣ်ပသိထီၣ်တခါစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်ဝဲသကိးအပူၤကမျၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟံၣ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်အတၢ်သးတမံအကျိၤအကျဲၤဖဲလၢပုၤသးဖိတဖၣ်ထာဝတၢ်ခိတၢ်သ့ၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဖီခိၣ်လၢအတအိၣ်ဒီးကျိၤကျဲၤလၢအတဘၣ်ဘျိးဘၣ်ဒါအပူၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဆိတလဲဖးဒိၣ်လၢအဂ့ၤတခါဖဲလၢတၢ်ဆၢကတီၢ်အပူၤကွဲၣ်တၢ်တမၤအိၤနီတဘျိးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတဖၣ်

ဖဲလၢတၢ်ကရၢကရိလၢအမၤသကိးတၢ်တဖၣ်ယုထံၣ်န့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်ဒီးပဲၣ်ထံၣ်နီၤဖးဝဲဝဲ၊ အလီၤခဲတၢ်ကရၢကရိလၢအမၤ(စံၣ်ဖဲၣ်စံၣ်ဆဲး)အိၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတဘျုးထံၣ်ဆူကီၢ်ပဒ်အိၣ်သ့၊ သးမ့ၢ်ဒိၣ်.ကလုာ်န့ၣ်ပုၤဖီၣ်တၢ်စုကဝဲတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်.ဂံၢ်ခိၣ်ထံးကမျၢၢ်တၢ်ကရၢကရိ,ကမျၢၢ်သဘျုးကရၢတဖၣ်.ထံၣ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ဂၤကမျၢၢ်သဘျုးကရၢတဖၣ်အအိၣ်ဒ်အဖျါဝဲလၢလၢအံၤအသိးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဆူကီၢ်ပဒ်အိၣ်

- ကီၢ်ပယီၤပဒ်ဒီးသးမ့ၢ်ဒိၣ်ကြးဒုးအိၣ်ထီၣ်ထံၣ်ကီၢ်ဒီးတဘျုးတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိစာဖျိၣ်တခါလၢပုၤကိးဂၤတူၢ်လိာ်ဝဲသ့န့ၣ်လီၤ.ခီဖျိတၢ်မုၢ်မၤဒ်အံၤတခါအဘျုးကအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢကမၤလီၤတၢ်ဝဲဒၣ်ခဲခိၣ်မံကပၤတၢ်အၢၣ်လီၤလိာ်သးဒီးထံၣ်ကီၢ်ဒီးတဘျုးတၢ်အၢၣ်လီၤလိာ်သးအဆၢဒိၣ်တဆၢဘၣ်တဆၢလၢတၢ်န့ၢ်ပၢ်တခါယီၤဒီးလၢတၢ်ဟံကဲလိာ်သးအပူၤန့ၣ်လီၤ.
- ပဒ်ဒိၣ်ကြးအိၣ်ကမိၣ်ယုၣ်ဝဲတၢ်ယုထီၣ်လၢတၢ်ကသုၣ်ထီၣ်ဖဲၣ်ဒရၢၢ်ကီၢ်စာဖျိၣ်သန့အံၤမ့ၢ်ဒ်သိးကကဲထီၣ်တၢ်မၤစၢၤတၢ်ဂဲၤလိာ်လၢတၢ်သုၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အံၤကမ့ၢ်ဝဲတၢ်လၢအကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ်ဒီးကဲဘျုးဝဲ
- ပဒ်ဒိၣ်ကဘၣ်ကျဲးစးမၤန့ၢ်ပၢ်အသးဒီးဟံကဲကလုာ်န့ၣ်အတၢ်လီၤဆီလိာ်သးသ့ၣ်တဖၣ်အလုၢ်အပူၤဒီးကအိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်လိာ်ဖိးဒုးသိးကဒီးန့ၢ်တၢ်မၤန့ၢ်ပၢ်လၢတၢ်သုၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အံၤ
- ပဒ်ဒိၣ်ဒီးကလုာ်န့ၣ်ပုၤဖီၣ်တၢ်စုကဝဲတဖၣ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤတၢ်ကစီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်ဆူဂံၢ်ခိၣ်ထံးကမျၢၢ်သဘျုးကရၢဒီးပုၤတဝၢအပူၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်အံၤကဟံယုၣ်ဝဲဒီးတၢ်ရဲလဲတၢ်ဖျါသကိးတၢ်သုၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်ဒီးအတၢ်လၢထီၣ်လဲၤထီၣ်ထဲလဲၣ်ဖဲလၢတၢ်ဝဲသကိးတၢ်အဆၢကတီၢ်.ခီဖျိလၢတၢ်မုၢ်မၤအံၤဒ်အံၤအပိလီၤကစီၣ်ကမျၢၢ်သ့တဖၣ်ကတူၢ်ဘၣ်ဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်ဟံယုၣ်ဝဲတၢ်ဂီၢ်ဝဲလၢတၢ်ဂဲၤလိာ်အံၤအပူၤဒ်သိးကအိၣ်ဒီးတၢ်မၤန့ၢ်ပၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်လၢအရူဒိၣ်ကတၢ်တခါမ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤစၢၤလီၤက့ၤတၢ်မုၢ်လၢလၢအတအိၣ်ဒီးတၢ်မၤသးတၢ်နီၢ်ဒီးကမၤရဲလဲက့ၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတၢ်ကစီၣ်လၢအတမ့ၢ်တတီၢ်တဖၣ်
- ပဒ်ဒိၣ်ကဘၣ်ဂ့ၢ်ကျဲးစးယုထံၣ်န့ၢ်ကျဲလၢတၢ်ထၢန့ၣ်ယုၣ်ကမျၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အကလုာ်.အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တၢ်ဟံသ့ၣ်ဟံသးဖဲလၢတၢ်ဂဲၤလိာ်လၢတၢ်သုၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.ပဒ်ဒိၣ်ကဘၣ်ဂဲၤလိာ်ဆိဝဲလၢတၢ်ထံၣ်လိာ်တၢ်ပိၣ်သကိးဒီးဂံၢ်ခိၣ်ထံးကမျၢၢ်သဘျုးကရၢဒီးကမျၢၢ်တဖၣ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဂဲၤလိာ်သုၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အံၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်.

ကျိၤဝဲၤကွၢ်ပုၤဂီၢ်ဝိတ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်မ့ၢ်ဂုၤတၢ်ပၤတၢ်ပြးလၢအဂ့ၢ်အဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤတၢ်အံၤကဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤဆီၣ်ထွဲၤလၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤသးကဲးက ခဲမ့ၢ်ဂုၤတဘျီယီၤကဒီးန့ၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ကဲခါၣ်စးအမ့ၢ်အတိၤလၢက မျၢၢ်ပုၤတဝၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

- ပဒိၣ်ကဘၣ်မၤလီၤထီၣ်က့ၤတၢ်သ့ၣ်လီၤဘျုးလီၤဒီးတၢ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်က့ၤတၢ်အကံၢ်အစီ လၢတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤဆူပုၤတဝၢသ့ၣ်တဖၣ်အဆိၣ်ဖဲလၢကီၢ်စၢ်ကိးဘၣ်ဒီးအပူၤယု ဂ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဆီဆူတၢ်လီၤလၢတၢ်လဲၤတၢ်က့ၤကီၢ်ဒီးတၢ်ဒုၣ်စၢၤယံၤဝဲသ့ န်တဖၣ်အမၤညါလိၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သိၣ်လီၤဒီးတၢ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်တၢ်အကံၢ်အ စီဆူသရၣ်သရၣ်မုၢ်လၢအသိၣ်လိဝဲကလုာ်န့ၣ်ကျိၣ်လံာ်လံာ်တဖၣ်
- ပဒိၣ်ကဘၣ်မၤလီၤတၢ်မၤဂၢၢ်ကျၢၤထီၣ်က့ၤတၢ်သိၣ်တၢ်သိတ်ဘျုးယံးယံးဖဲလၢတၢ် ထးထီၣ်ဟီၣ်လံာ်တၢ်အိၣ်ယၢၤတဖၣ်အဆၢကတီၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤကြးဟံၣ်ယုဂ်ဒီး -ကဘၣ်မၤလီၤတၢ်ဝဲခိၣ်ယၢၤန့ၣ်ဆၢၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်တၢ်ဒီးသအီၤဒီးကမျၢၢ်ပုၤ တဝၢတဖၣ်အတၢ်အိၣ်မူသုတကဲထီၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဖဲလၢတၢ်မၤတၢ်တီၢ်ကျိၣ်အံၤ အဆၢကတီၢ်.
 -တၢ်မၤကျိၣ်ကျဲလၢအဆိၣ်ဖျိဖျိဖျိဖျိဒီးတၢ်တူၢ်ခိၣ်မူဒါတဖၣ်ကဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆိ လီၤအီၤဆူမ့ၢ်ကျိၣ်ဝဲၤကွၢ်တၢ်မၤဒီးတၢ်ဟဲဘျုးလီၤတၢ်ဖဲတၢ်မၤဂ့ၢ်ကျိၣ်ယုဂ်ဒီးတၢ်ဟံး ထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်မၤနီၢ်ကီၢ်အပူၤ
 -ဖဲလၢတၢ်မၤတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤဖးဒိၣ်တဖၣ်အခါတၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်ကျိၣ် စ့အိၣ်လီၤတဖၣ်လၢအဆိၣ်ဒီးတၢ်တိတ်တြၢဆူကမျၢၢ်ပုၤတဝၢလၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဘ ဉ်ဒိဘၣ်ထံးတၢ်လီၤမူၤလီၤမၤတဖၣ်
 -တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤဖးဒိၣ်တဖၣ်တြးကဲဘျုးဝဲဟီၣ်ကဝီၤကမျၢၢ်သ့ၣ် တဖၣ်ခိဖျိဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲအတၢ်ဖဲတၢ်
 မၤအတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဒီးကျိၣ်စ့အတၢ်ဟဲန့ၣ်
 -တၢ်ဟဲဘၣ်ဒိဆူခိၣ်ယၢၤန့ၣ်ဆၢၣ်ကအိၣ်ထဲလဲၣ်တြးဘၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ယုဂ်အီၤ
- ပဒိၣ်ကဘၣ်ဆိလီၤဟံၣ်လီၤတၢ်တီၢ်ကူၢ်ကျဲၤခိၣ်သ့ၣ်လၢအတူၤလီၤထီၣ်ဘးလၢကဟံး ထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်ကသံၣ်မူၤဘျိးလၢအရၤလီၤသးသကူၤဆးဒးသ့ၣ်တဖၣ်ယုဂ်ဒီးတၢ်သ့ၣ် ထီၣ်ဆိလီၤကပုၤသ့ကသံၣ်မူၤဘျိးတဖၣ်အတၢ်အိၣ်မူလၢအပူၤဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်ကူၢ်ပူၤပဒိၣ်ကဘၣ်ယုကျဲလၢတၢ်ဆိတလဲတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးကျိၣ် ကျဲလၢအတူၢ်ယံၤခိးကျၢၤဒီးတၢ် သ့ၣ်တၢ်ဖျးသ့ၣ်တဖၣ်လၢအယုဂ်ကၢ(ထီ)တဖၣ်လၢပုၤသ့ၣ်တၢ်ကသံၣ်မူၤဘျိး(ပံး) သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်လုာ်အိၣ်သးသမူအဂီၢ်.
- ပဒိၣ်ကဘၣ်မၤလီၤတၢ်က့ၤတၢ်သိၣ်တၢ်သိတ်ဘျုးယံးယံးဒီးကဘၣ်မၤဖျိထီၣ်အမိၢ် လံာ်မ့ၢ်ပုၤလၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်တၢ်တဲသကိးတၢ်အပူၤပဒိၣ်ကြ ၁းမၤသကိးတၢ်ဘျးဘျးတၢ်တၢ်ဒီးကမျၢၢ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်ဒီးပုၤဖိၣ်စုကဝဲၤကရူ ဖ်ကရၢသ့ၣ်တဖၣ်ဖဲတၢ်ဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်အံၤအံၤအါ.
- ပဒိၣ်တြးဟ့ၣ်နီၤလီၤဒီးဟံးန့ၢ်ဆိတၢ်ဟံးဂုၢ်ဝိလၢဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်မၤနီၢ်မၤယၢ်တၢ် ဖဲပနီၣ်အဂီၢ်.တၢ်အံၤကမ့ၢ်တၢ်တခါလၢကမၤလီၤတၢ်ဝဲဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်လၢအဘၣ်တၢ်ပ

၁။ နှိုင်းလျှော့အစီအစဉ်အရ သုံးစွဲမှုများကို လျှော့ချနိုင်ရန် အစီအစဉ်များ ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ (မိမိတို့၏ လုပ်ငန်းများကို လျှော့ချနိုင်ရန် အစီအစဉ်များ ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။)

ဟ်ထွဲ ယှဉ်တဖန် မှန်ပုံ

- ဦးစီးဌာနတို့၏ လုပ်ငန်းများကို လျှော့ချနိုင်ရန် အစီအစဉ်များ ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

လျှော့ချနိုင်ရန် အစီအစဉ်များ ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

- ပဋိပက္ခ

ကားဆိကမိတ်သို့ ဟ်ထွဲ ယှဉ်တဖန် မှန်ပုံ လျှော့ချနိုင်ရန် အစီအစဉ်များ ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

- ပဋိပက္ခများ ဟ်ထွဲ ယှဉ်တဖန် မှန်ပုံ လျှော့ချနိုင်ရန် အစီအစဉ်များ ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

- ပဋိပက္ခများ သုံးစွဲမှုများကို လျှော့ချနိုင်ရန် အစီအစဉ်များ ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

- ပဋိပက္ခများ ယှဉ်တဖန် မှန်ပုံ လျှော့ချနိုင်ရန် အစီအစဉ်များ ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။
- တာဟ်ထွဲ ယှဉ်တဖန် မှန်ပုံ လျှော့ချနိုင်ရန် အစီအစဉ်များ ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။
- ပဋိပက္ခများ ဆိကမိတ်သို့ ဟ်ထွဲ ယှဉ်တဖန် မှန်ပုံ လျှော့ချနိုင်ရန် အစီအစဉ်များ ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။
- ပဋိပက္ခများ ဆိကမိတ်သို့ ဟ်ထွဲ ယှဉ်တဖန် မှန်ပုံ လျှော့ချနိုင်ရန် အစီအစဉ်များ ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။
- ပဋိပက္ခများ ဆိကမိတ်သို့ ဟ်ထွဲ ယှဉ်တဖန် မှန်ပုံ လျှော့ချနိုင်ရန် အစီအစဉ်များ ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဆူပယီၤသးမ့ၢ်ဒိၣ်ဒီးကလုာ်န့ၣ်ပှၤဖီၣ်စုကဝဲၤကရူၢ်တဖၣ်

- သးမ့ၢ်ဒိၣ်ကဘၣ်မၤရဲၤထီၣ်ဝဲအမူၤတၢ်မၤလၢပဒိၣ်တၢ်ပၤတၢ်ပးဒီးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ထံလီၤကီၢ်ပူၤတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်အပူၤဒ်သီးကမၤလီၤမၤကွံာ်တၢ်ထံၣ်တၢ်န့ၢ်ပၤကမၤလၢပှၤတတၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.
- ဆူညါလၢတၢ်မၤဂ့ၤထီၣ်တၢ်ရဲၤလိာ်ဘျးစဲဒီးထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်အဖီခိၣ်,သးမ့ၢ်ဒိၣ်ဒီးကလုာ်န့ၣ်ပှၤဖီၣ်စုကဝဲၤကရူၢ်တဖၣ်ကဘၣ်အိၣ်ဒီးဖိလစံၣ်ဖျိဖျါဖျါလၢတၢ်သ့ၣ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးသန့ဖဲတၢ်ရဲၤလိာ်သးဒီးကမုၢ်အခါန့ၣ်လီၤ.တၢ်သ့ဖီလစံၣ်သန့ဒ်အံၤတဖၣ်ကဘၣ်ပာ်ကဲဝဲကမုၢ်ပှၤဂ့ၢ်မိခွဲးယၢ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ဖျၢၣ်ထီၣ်ယုၣ်န့ၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.
- သးမ့ၢ်ဒိၣ်ဒီးကလုာ်န့ၣ်ပှၤဖီၣ်စုကဝဲၤကရူၢ်တဖၣ်ကဘၣ်မၤလီၤမၤ(မ့)မၤစၢၤလီၤတၢ်ထၢတၢ်ခိတၢ်သ့လၢအတဘၣ်ကျိၤကျဲလၢပှၤဖီၣ်တၢ်စုကဝဲၤတဖၣ်ဆူလီၤကဝီၤကမုၢ်အသီးကျါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဆူကမုၢ်ကရၢတဖၣ်(ကီၢ်ပူၤဂံၢ်ခိၣ်ထံးကမုၢ်တၢ်ကရၢကရိၢ,ကမုၢ်သဘျူကရၢတဖၣ်ဒီးထံၣ်ကီၢ်ဂၤကမုၢ်သဘျူကရၢတဖၣ်)

- ကမုၢ်သဘျူကရၢတဖၣ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်ဒီးမၤစၢၤပှၤကမုၢ်တဖၣ်ဒ်သီးကမၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၤလၢတၢ်ပတံထီၣ်န့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်ဆဲးလီၤမံၤအလံာ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ကမၤစၢၤစၢၤကီးကမုၢ်တဖၣ်လၢအထံၣ်ဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ဂုၢ်တဖၣ်(မ့)တၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တဖၣ်ခိဖျိသဲးစးဂ့ၢ်ဝီတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤန့ၣ်လီၤ.
- ကမုၢ်သဘျူကရၢတဖၣ်ဒီးထံၣ်ကီၢ်ဂၤကမုၢ်သဘျူကရၢတဖၣ်ကဘၣ်မၤသကိးတၢ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်တိာ်ကျဲၤဒီးကီၢ်ပဒိၣ်ဒ်သီးကမၤဂ့ၤထီၣ်ပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤတဖၣ်.တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီးတၢ်မၤလီၤမၤကွံာ်တၢ်ဖီၣ်တၢ်ယၢ်လၢပှၤတတၢ်အပူၤ.လီၤဆီဒ်တၢ်.ကမၤစၢၤကီၢ်ပူၤပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်တဖၣ်လၢနီၢ်ခိတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူတၢ်မၤလိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သံကွၢ်နီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒူးတဖၣ်

ကီၢ်ဆၣ်တဖၣ်-လဲၣ်ဒွဲၤရၤမတံၢ်(မူးဝတံၢ်).ဖၣ်အၣ်.ဆူးကွံ

တၢ်သံကွၢ်တဲသကိးခဲလၢ်-၁၁၀၈ၤ

ပှၤနီၣ်လီၤပၢ်ယုၣ်ခဲလၢ်-၃၀၂၈ၤ

ကျိၣ်လၢတၢ်စူးကၢအီၤတဖၣ်-ကညီၤမိၣ်ဒီးပယီၤကျိၣ်

သးနီၣ်	
၁၈-၂၀	၆၀
၂၁-၃၀	၂၀
၃၁-၄၀	၁၀၅
၄၁-၅၀	၅၇
၅၁-၆၀	၄၀
၆၁-၇၀	၈
အဂ့ၢ်ဂၤတဖၣ်	၁၂
ခဲလၢ်	၃၀၂

မုၢ်ခွါ	
မုၢ်	၁၃၆
ခွါ	၁၆၆
ခဲလၢ်	၃၀၂

တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ပတီၢ်	
နီၣ်တမံၤ	၂၀
တီၤဖၣ်	၁၃
တီၤခၢၣ်သး(၆-၈တီၤ)	၇၀
တီၤထီ(၉-၁၂တီၤ)	၆၀
ဖျၢၣ်စိမိၤ	၀၇
အဂ့ၢ်ဂၤတဖၣ်	၁၃၂
ခဲလၢ်	၃၀၂

ကလေးနှင့်	
ကညီ	၂၉၇
မိန့်	၃
ယိုးဒယား	၁
ပယိုး	၀
အရှင်ဂါတဖန်	၁
ခဲလက်	၃၀၂

တစ်ဖုံးတစ်မာ	
ပုၤထူစံဉ်ဖိ	၁၃၇
တၢ်သျှဉ်ထီဉ်ဘျီထီဉ်ပုၤမၤတၢ်ဖိ	၃၆
ပုၤတုၤဘျီတၢ်(လဲးသမါ)	၉
ပုၤနီဉ်သိလုဉ်ဖိ	၈
ပုၤမၤပဒိဉ်တၢ်မၤ	၁၃
သရဉ်(မုဉ်)ကွၢ်ပုၤဆါ	၁
ပုၤမၤတၢ်မုဉ်ဆုဉ်မုဉ်ဂီၤ	၇၀
ကွီသရဉ်	၁
ဗျဉ်စိမိၤကွီဖိ	၃
ပုၤဆးတၢ်ဖိ	၀
ပုၤကွၢ်ပုၤဟုးဖိ	၀
ပုၤလၢတၢ်ဖုံးတၢ်မၤတဆိဉ်	၂၄
ခဲလက်	၃၀၂

တၢ်ဆိဟံဉ်ဆိဃီတၢ်အိဉ်သး	
ဖျီသး	၁၆၀
ပုၤသဘျု(တဖျီသး)	၇၉
အရှင်ဂါတဖန်	၆၃
ခဲလက်	၃၀၂

တၢ်ဘျဉ်တၢ်ဘါ	
ဘူးဒး	၁၉၀
ခရဉ်ဖိ	၆၇
ဟံဉ်နီဉ်	၄
အရှင်ဂါတဖန်	၄၁
ခဲလက်	၃၀၂

Karen Development Network – Established in 2004, KDN focuses on networking and training at the leadership and community levels. It aims to develop greater capacity in the education and communication sectors. It also works to coordinate efforts at documenting and analyzing the vulnerabilities and needs of displaced Karen communities.

The Centre for Peace and Conflict Studies is home to a range of interconnected programmes that promote the advancement of peace processes, research and learning. It creates opportunities for practitioners, students, academics and analysts to access information and resources that are contextually grounded.

www.centrepeaceconflictstudies.org